

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПЗВО «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ
ІВАНА ЗОЛОТОУСТОГО»**

**Факультет гуманітарних наук
Кафедра богослов'я**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ДОГМАТИЧНЕ БОГОСЛОВ'Я – III
(богословська антропологія, есхатологія)**

Освітньо-професійна програма «Богослов'я»

Спеціальність 041 «Богослов'я»

Галузь знань 04 «Богослов'я»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

м. Івано-Франківськ, 2022–2023 навчальний рік

Силабус навчальної дисципліни «Догматичне богослов'я – III (богословська антропологія, есхатологія)» для студентів IV курсу ОПІ «Богослов'я» денної форми навчання, ОС бакалавр, спеціальність 041 «Богослов'я», галузь знань 04 «Богослов'я» / Р. А. Горбань. Івано-Франківськ: ПЗВО «Івано-Франківська академія Івана Золотоустого», 2022. 57 с.

Силабус – це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з дисципліни, що оновлюється на початок кожного навчального року. Розробляється силабус на засадах освітньої програми підготовки фахівця відповідного рівня згідно з навчальною програмою та урахуванням логічної моделі викладання дисципліни. Силабус є частиною навчально-методичного комплексу дисципліни «Догматичне богослов'я – III (богословська антропологія, есхатологія)», який має на меті допомогти студенту в організації його навчальної діяльності. Він включає опис навчальної дисципліни, мету та завдання її вивчення, структуру, літературу, вимоги викладача, політику оцінювання, питання до екзамену.

Розробник:

Горбань Р. А. – доктор філософських наук, професор, професор кафедри богослов'я.

Силабус обговорено й ухвалено на засіданні кафедри богослов'я, протокол № 2 від 13 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ Гоголь В. В.

© Горбань Р. А., 2022 р.

© ПЗВО «Івано-Франківська академія Івана Золотоустого», 2022 р.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	5
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
Анотація до курсу	6
Міжпредметні зв'язки	7
Мета курсу	7
Завдання курсу	7
Компетентності, набуті в результаті навчання	8
Програмні результати навчання	9
СТРУКТУРА КУРСУ	10
Календарно-тематичний план	10
Богословська антропологія (7 семестр)	10
Модуль I. Християнське вчення про людину в історичному та сучасному контекстах. Український богословсько-антропологічний дискурс	10
Модуль II. Конфесійна антропологія: специфіка, розбіжності, перспективи ...	12
Модуль III. Сучасна католицька антропологія	12
Есхатологія (8 семестр)	13
Модуль IV. Есхатологічна доктрина християнської Церкви – зосередження (квінтесенція) віри, надії, любові	13
Модуль V. Особиста есхатологія	14
Модуль VI. Вселюдська та космічна есхатологія	15
ФОРМИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	17
Семінарські заняття	17
Самостійна робота студентів	17
Індивідуальна робота студентів	17
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	18
Підручники	18
Словники й енциклопедії	18
Першоджерела та документи Церкви	19
Література до тем 1–4	23
Література до тем 5–6	26
Література до тем 7–10	29
Література до тем 11–13	31
Література до тем 14–16	32

Література до теми 17	37
Література до теми 18	39
Література до теми 19	39
Література до теми 20	40
Література до тем 21–22	41
Література до теми 23	42
Література до теми 24	43
Література до тем 25–35	44
Література до тем 36–45	46
Література до тем 46–48	47
ПОЛІТИКА КУРСУ	49
Правила поведінки студентів на заняттях	49
Політика комунікації в межах навчального процесу	49
Політика щодо відвідування	50
Політика щодо академічної доброчесності	50
Політика щодо дедлайнів і перескладання	50
Політика оцінювання	50
Шкала оцінювання	51
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ	52
Структура екзаменаційного білета	52
Питання до екзамену (перший блок)	52
Питання до екзамену (другий блок)	54
Питання до екзамену (третій блок)	56

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва і код дисципліни	Догматичне богослов'я – III (богословська антропологія, есхатологія) ППО-24
Викладач (-і)	Горбань Річард Анатолійович професор кафедри богослов'я ІФАІЗ, доктор філософських наук, професор
Контактний телефон викладача	+38 066 80 76 576
Е-mail викладача	graukr@gmail.com
ORCID iD	https://orcid.org/0000-0001-7112-9723
Персональна інтернет-сторінка викладача	http://ifaiz.edu.ua/novyny/560-avtobiohrafiiar-a-horban.html
Профіль науковця на порталі Google Scholar	Річард Горбань (Richard Gorban) - Google Академія
Профіль науковця на порталі Academia.edu	https://nam.academia.edu/РічардГорбань
Профіль автора в електронній бібліотеці Читиво	https://chtyvo.org.ua/authors/Horban_Richard/
Формат дисципліни	Цикл професійної підготовки Блок обов'язкових дисциплін
Обсяг дисципліни	180 годин 6 кредитів ECTS 50 годин лекцій 50 годин семінарів 6 годин індивідуальної роботи студентів 74 години самостійної роботи студентів
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifaiz.edu.ua/novyny/624-elektronna-khrestomatiiia-bakalavr.html
Консультації	Щовівторка у листопаді–грудні 2022 року, квітні–травні 2023 року з 13:30 до 14:20, ауд. 802-А
Залік	7 семестр
Екзамен	8 семестр

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Догматичне богослов'я – III (богословська антропологія, есхатологія)» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 041 «Богослов'я».

Навчальна дисципліна «Догматичне богослов'я – III» належить до блоку обов'язкових предметів циклу професійної підготовки бакалаврів. Як складова частина «Догматичного богослов'я» вона включає такі його розділи: «Богословська антропологія» (7 семестр) та «Есхатологія» (8 семестр).

Лекційна частина курсу присвячена таким ділянкам догматичного богослов'я, як антропологія й есхатологія. Окрема увага приділяється: по-перше, проблемі концептуалізації людини в навчанні Отців Церкви, подальшій систематизації тверджень про людину в межах богословської антропології та її виокремленню в ХХ столітті як самостійної галузі богослов'я, спричиненому «антропологічним поворотом»; по-друге, есхатологічній спрямованості християнського віровчення через смисловий зв'язок кожної тематичної ділянки догматичного богослов'я з есхатологією; по-третє, специфіці антропологічної й есхатологічної доктрин у Католицькій, Православній та Протестантській Церквах у контексті сучасного богословського дискурсу; по-четверте, питанням богословської антропології й есхатології в умовах актуальної екуменічної ситуації.

Практична частина курсу спрямована на поглиблене вивчення основних догматів Церкви, пов'язаних з антропологічною й есхатологічною доктринами християнського віровчення, та на оволодіння ключовими поняттями богословської антропології й есхатології, які мають важливе значення у здійснюванні душпастирської діяльності. Практична частина курсу має на меті формування східнокатолицької ідентичності майбутніх священників і усвідомлення ними своєї приналежності до Київської Церкви як помісної й водночас глобальної, чітке розуміння того, що вони є спадкоємцями єдиної та неподільної Київської Церкви.

2. Міжпредметні зв'язки

Інформативна частина курсу інтегрується в систему знань, отриманих у нормативних курсах бакалаврату, передбачених навчальними планами, зокрема таких, як «Історія філософії» (ЗПО-1), «Філософія» (ЗПО-2), «Основи християнської віри (катехизм)» (ЗПО-9), «Релігієзнавство» (ЗПО-13.1), «Нові релігійні рухи» (ЗПО-13.2), «Історія християнства» (ППО-15), «Історія християнства в Україні» (ППО-16), «Катехитика» (ППО-18), «Святе Письмо Старого Завіту» (ППО-19), «Святе Письмо Нового Завіту» (ППО-20), «Патрологія і патристика» (ППО-21), «Догматичне богослов'я – I» (ППО-22), «Догматичне богослов'я – II» (ППО-23), «Літургійне богослов'я» (ППО-25), «Моральне богослов'я» (ППО-26).

3. Мета курсу

Вивчення богословської спадщини догматичного віровчення Католицької, Православної та Протестантської Церков, пов'язаної з християнською антропологією й есхатологією.

4. Завдання курсу

- Засвоєння основ богословської антропології та есхатології.
- Виявлення взаємозв'язків антропології й есхатології з іншими галузями догматичного богослов'я.
- Розкриття поетапного формування богословських правд (догм віри) про людину та «кінцеві речі».
- З'ясування змісту богословських правд (догм віри) про людину та «кінцеві речі».
- Оволодіння поняттями і категоріями, які утворюють парадигму католицької богословської антропології та есхатології.
- Розгляд особливостей католицького, православного й протестантського богослов'я у питаннях антропології й есхатології, а також основних розбіжностей у тлумаченні пов'язаних із ними догм.
- Розбір богословської і релігійно-філософської католицької антропологічної думки ХХ століття, взаємовпливів і синтезу традиційних богословських доробків і концепцій сучасної філософії.

- Опрацювання Душпастирської Конституції «Про Церкву в сучасному світі», Глава VII «Про есхатологічний характер Церкви-паломниці та про її єдність із Церквою небесною (небесне наше покликання)» Догматичної Конституції про Церкву та інших документів Другого Ватиканського Собору в аспекті їх значення для розвитку сучасної християнської антропології й есхатології.
- З'ясування значення питань богословської антропології й есхатології в умовах актуальної екуменічної ситуації.
- Розкриття автентичного змісту й історичного розвитку екзистенційно-кордоцентричної персоналістичної парадигми як світоглядної основи українського богословсько-антропологічного дискурсу.

5. Компетентності, набуті в результаті навчання

У результаті опанування навчальної дисципліни студент повинен здобути:

інтегральну компетентність

ІК-1 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі богослов'я.

загальні компетентності

ЗК-5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8 Здатність працювати автономно.

фахові (спеціальні) компетентності

ФК-1 Здатність критично усвідомлювати історичну, культурну та соціальну значущість богословських традицій.

ФК-2 Здатність здійснювати аналіз текстів Святого Письма, священних текстів та богословської літератури із застосуванням методів богослов'я та інших наук.

ФК-3 Здатність визначати взаємодії та взаємозв'язки між богословськими традиціями, оцінювати суспільну і культурну роль богослов'я в історичному та сучасному контекстах.

ФК-5 Здатність осмислювати актуальні проблеми в галузі богослов'я та визначати шляхи їх розв'язання.

ФК-6 Здатність критично усвідомлювати безперервність процесу богословських студій.

ФК-8 Здатність до письмового та усного викладу богословських суджень.

6. Програмні результати навчання

У результаті опанування навчальної дисципліни студент повинен:

ПРН-3 Опанувати навички осмислення богословських питань у контексті викликів сучасності.

ПРН-6 Мати концептуальні знання гуманітарних та соціальних наук, необхідні для критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері богослов'я.

ПРН-10 Аналізувати першоджерела та наукові праці, визначальні для оформлення богословських традицій.

ПРН-13 Пояснювати основи, принципи і методи богослов'я та застосовувати їх у практичній діяльності.

ПРН-18 Застосовувати знання та уявлення про основні етапи становлення і розвитку християнства у світі та в Україні, богословську думку, еклезіологічні концепції та гуманістичні погляди видатних мислителів та церковних лідерів.

ПРН-20 Визначати взаємозв'язки між різними богословськими дисциплінами та застосовувати набуті знання і вміння у процесі формулювання способів вирішення богословських питань.

СТРУКТУРА КУРСУ

1. Календарно-тематичний план

№ теми	Тема	ECTS	Години				
Тиждень			Усього	Лекції	Семінари	СРС	Інд. робота
БОГОСЛОВСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ 7 семестр							
Модуль І. Християнське вчення про людину в історичному та сучасному контекстах. Український богословсько-антропологічний дискурс		1	30	10	10	9	1
1.	1 тиж.	Антропологічна природа християнського віровчення. Богословська антропологія: предмет, структура, завдання, функції, місце в системі богословських наук	2,9	1	1	0,9	–
2.	1 тиж.	Проблема демаркації, взаємопроникнення та взаємовпливів: наукова антропологія і богословська антропологія, антропологія релігії і релігійна антропологія, богословська антропологія і філософська антропологія	2,9	1	1	0,9	–
3.	2 тиж.	Витоки богословської антропології. Генеалогія поняття «persona». Людина як джерело теології, її безпосередній творець і адресат (тенденція до гуманізації богослов'я у ХХ–ХХІ століттях)	2,9	1	1	0,9	–
4.	2 тиж.	Пошуки нових принципів концептуалізації людини та засад антропологічного дискурсу сучасності	2,9	1	1	0,9	–
5.	3 тиж.	Генеза екзистенційно-софійно-кордоцентричного персоналізму в богословсько-філософській думці України	2,9	1	1	0,9	–

6.	Розвиток антропологічних богословсько-філософських ідей і концепцій в осередках української освіти: Острозькій академії, Києво-Могилянській академії, Київській духовній академії та Київському Університеті Святого Володимира	3 тиж.	2,9	1	1	0,9	–
7.	Розбудова богословського антропологічного дискурсу ієрархами України й української діаспори у ХХ столітті	4 тиж.	2	2	–	–	–
8.	Митрополит Іларіон (Іван Огієнко) про обожествлення людини як ціль людського життя і головний зміст християнства	4 тиж.	1,1	–	0,5	0,6	–
9.	Християнський економічний персоналізм митрополита Андрея Шептицького	4 тиж.	1,6	–	1	0,6	–
10.	«Томізм зі слов'янським акцентом» патріарха Йосифа Сліпого	4 тиж.	1,1	–	0,5	0,6	–
11.	Богословсько-антропологічні тенденції в сучасній УГКЦ (предстоятелі Мирослав Любачівський, Любомир Гузар, Святослав Шевчук)	5 тиж.	2,6	2		0,6	–
12.	Блаженніший Святослав Шевчук про Божественну Софію, Премудрість Божу, «втіленням, непорушною святинею якої стала Свята Київська Софія», – живий символ української «філософії серця», що формує «властивий українській духовній культурі дух ціломудрія як відновленої Духом Святим цілісності людської особи», а також про ціннісно-орієнтований розвиток людської особи як шлях втілювання Софії Божої в розбудові цивілізації миру та любові – «софійної цивілізації»	5 тиж.	2,4	–	1,5	0,9	–
13.	Спроба філософсько-релігійного синтезу розуміння людини в «Антропології» о. Івана Козовика	5 тиж.	0,8	–	0,5	0,3	–
	Підсумкова індивідуальна письмова робота (захист)	5 тиж.	1	–	–	–	1

Модуль II. Конфесійна антропологія: специфіка, розбіжності, перспективи		1	30	10	10	9	1
14.	Богословська антропологія Католицької Церкви. Особливості вчення про людину та головна проблематика: призначення людини, людина як образ Божий, основні якості людини, гріх, відкуплення гріха						
6 тиж.		5,8	2	2	1,8	–	
15.	Ключові поняття католицької богословської антропології: «Боголюдина», «людина», «особа», «чоловік/жінка», «душа», «любов»						
7 тиж.		5,8	2	2	1,8	–	
16.	Антропологічні категорії католицького богослов'я: «гідність особи», «свобода», «гріх», «гріхи» і «чесноти», «Образ Божий», «серце», «радість», «родина», «щастя», «обожествлення», «праця», «святість», «Слово», «слово», «мова», «смерть» «пам'ять», «пізнання», «молитва», «мудрість», «воля», «влада», «віра», «страждання», «сумління», «Дух» і «тіло», «розум» і «почуття», «страх»						
8 тиж.		5,8	2	2	1,8	–	
17.	Антропологія Православної Церкви. Особливості вчення про людину та головна проблематика: призначення людини, людина як образ Божий, основні якості людини, гріх, відкуплення гріха. Сучасні перспективи православної антропології						
9 тиж.		5,8	2	2	1,8	–	
18.	Антропологія Євангелічної (Протестантської) Лютеранської Церкви. Особливості вчення про людину та головна проблематика: призначення людини, людина як образ Божий, основні якості людини, гріх, відкуплення гріха. Сучасні перспективи протестантської антропології						
10 тиж.		2,9	2	–	0,9	–	
19.	Основні розбіжності католицької, православної та протестантської антропологій						
10 тиж.		2,9	–	2	0,9	–	
10 тиж.	Підсумкова індивідуальна письмова робота (захист)						
		1	–	–	–	1	
Модуль III. Сучасна католицька антропологія		1	30	10	10	9	1
20.	Католицька релігійно-філософська антропологія: томізм, неосхоластика, неотомізм, діалогічний персоналізм, реалістичний універсальний персоналізм, теярдизм						
11 тиж.		5,8	2	2	1,8	–	

21.	«Антропологічний поворот» у богослов'ї та перспективи оновлення богословської антропології після Другого Ватиканського Собору	12 тиж.	5,8	2	2	1,8	–	
22.	Душпастирська Конституція «Про Церкву в сучасному світі» як доктрина християнської антропології, в якій закладено принципи «нового гуманізму»	13 тиж.	5,8	2	2	1,8	–	
23.	Богословські концепції, що презентують тенденції розвитку католицької антропології ХХ – початку ХХІ століть: Едит Штайн, Ханс Урс фон Бальтазар, Карл Ранер, Ханс Кюнг, Йозеф Алоїс Ратцінгер (Папа Бенедикт XVI), Чеслав Станіслав Бартнік та ін.	14 тиж.	5,8	2	2	1,8	–	
24.	Антропологічна концепція Кароля Войтили (Папи Івана Павла II)	15 тиж.	5,8	2	2	1,8	–	
15 тиж.	Підсумкова індивідуальна письмова робота (захист)		1	–	–	–	1	
Усього годин за 7 семестр			3	90	30	30	27	3
ЕСХАТОЛОГІЯ 8 семестр								
Модуль IV. Есхатологічна доктрина християнської Церкви – зосередження (квінтесенція) віри, надії, любові			1	30	6	6	17	1
25.	Релігійна, філософська, індивідуальна есхатології на тлі актуалізації проблеми «кінця історії» як свідчення цивілізаційної кризи глобалізованого світу	16 тиж.	2,5	0,5	–	2	–	
26.	Есхатологія як релігійне вчення про кінцеву долю людства та світу. Есхатологічні традиції в авраамічних релігіях (юдейська, християнська, мусульманська). Вічне життя як центральна ідея християнської есхатології	16 тиж.	3,5	0,5	1	2	–	
27.	Есхатологічна доктрина християнської Церкви – вчення про Царство Боже та кінцеві речі. Есхатологічний характер Церкви. Есхатологічна спрямованість християнського богослов'я через зв'язок кожної тематичної ділянки догматичного богослов'я з есхатологією	16 тиж.	4	1	1	2	–	

28.	Гене́за, дже́рела, змі́ст, типоло́гія есха́тологічної доктрини. Особиста та загальна (вселюдська і космічна) есха́тологі́ї	2,5	1	–	1,5	–	
17 тиж.							
29.	Біблі́йне підгру́нтя ра́нньохри́стіянської есха́тологі́ї	2,5	1	–	1,5		
17 тиж.							
30.	Прынціпи та шляхи розвитку старозавітної есха́тологі́ї	2,5	–	1	1,5	–	
17 тиж.							
31.	Смерть і воскресіння (Пасха) Ісуса Христа як засаднича модель есха́тологі́ї	2,5	–	1	1,5	–	
17 тиж.							
32.	Есха́тологі́чні пояснення в церковному Переданні	3,2	2	–	1,2	–	
18 тиж.							
33.	Основні есха́тологі́чні напрями давньоцерковного богослов'я	2,2	–	1	1,2	–	
18 тиж.							
34.	Ухвала Учительського Уряду Церкви за часів понтифікату Бенедикта XII (Конституція «Прославлений Бог», 1336 року)	1,8	–	0,5	1,3	–	
18 тиж.							
35.	Питання есха́тологі́ї на Другому Ватиканському Соборі у світлі перспективи єкуменічного зближення та відкриття нових підходів у доланні перешкод до взаємного поєднання Католицької і Православної Церков Догматична Конституція про Церкву. Глава VII «Про есха́тологі́чний характер Церкви-паломниці та про її єдність із Церквою небесною (небесне наше покликання)» та інші документи	1,8	–	0,5	1,3	–	
18 тиж.							
18 тиж.	Підсумкова індивідуальна письмова робота (захист)	1	–	–	–	1	
Модуль V. Особиста есха́тологі́я		1	30	6	6	17	1
36.	Зосередженість особистої есха́тологі́ї на темах посмертного існування людської душі: гріх, смерть і воскресіння, особовий Суд, Небо, Чистилище, Пекло	4,8	2	–	2,8	–	
19 тиж.							

19 тиж.	37. Догмат про первісний гріх. Успадкування первісного гріха, його природа, сутність, наслідки. Первісний гріх як причина втягнення людини у «смерть» і вічну розлуку з Богом. Гріх як відвернення людської особи від Бога, переорієнтація її волі та любові, пошкодження Божого образу в собі самій і невизнання його в інших людях. Богословська концепція добрих справ, здатних відкупити гріх: ідея «виправдання ділами» і практика «відпущення» (індульгенція)	4,9	–	2	2,9	–	
20 тиж.	38. Екзистенціальне й особове значення смерті. Остаточне завершення у смерті головного рішення людини щодо Бога, світу, себе самої, яке керувало її земним життям. Суть і походження смерті. Смерть тілесна і безсмертя душі. Сєнс воскресіння	9,6	2	2	5,6	–	
21 тиж.	39. Суд загальний і засуд окремої особи відразу після смерті. Суд особовий (окремий) – вирішення вічної долі померлої людини відповідно до її морального стану – того, як людська особа визначалася щодо добра і зла в земному житті	4,8	1	1	2,8	–	
21 тиж.	40. «Блаженна» і «неблаженна путь» людської особи як духовний шлях наближення до Бога або віддалення від Нього. Догмат про Чистилище і православне вчення про митарство (не догматичне): посмертне очищення як приготування душі до спільноти з Богом. Догмат про Пекло і питання вічного прокляття на тлі інших правд віри. Небо – Царство Божої любові та буття у Господі.	4,9	1	1	2,9	–	
21 тиж.	Підсумкова індивідуальна письмова робота (захист)	1	–	–	–	1	
Модуль VI. Вселюдська та космічна есхатологія		1	30	8	8	13	1
22 тиж.	41. Зосередженість загальної есхатології на темах, пов'язаних із Парузією – «рятівною присутністю» Ісуса Христа в остаточному завершенні історії світу та спасіння. Друге Пришествя Христа: його природа, ціль, невизначеність часу й ознаки	3,6	2	–	1,6	–	

42.	Есхатологія як продовження христології.						
22 тиж.	Есхатологічне виповнення слави Христа в день Другого Пришестя. Теоретичне й екзистенційне значення Парузії. Парузія в біблійному контексті, у віросповіданні Церкви та богословській інтерпретації ХХ століття. Утвердження отцями Другого Ватиканського Собору значення, яке Парузія отримала в Новому Завіті	3,7	–	2	1,7	–	
43.	Воскресіння мертвих, його реалізм, загальність і одночасність. Воскресле тіло як явлення небесного в земному; властивості воскреслого тіла						
23 тиж.		3,6	1	1	1,6	–	
44.	Розкриття суті віри в загальне воскресіння у висловлюваннях Святого Письма і Передання Церкви						
23 тиж.		3,6	1	1	1,6	–	
45.	Нове небо і нова земля – есхатологічне сповнення світу. «Новизна» як взаємопроникнення, а не відокремлення землі і неба. «Кінець світу» як його оновлення й перетворення – преображення часу і простору						
24 тиж.		3,6	1	1	1,6	–	
46.	Ідея особової апокатастази як питання догми Католицької та Православної Церков і як питання віри, любові та надії – надії на Божу любов						
24 тиж.		3,6	1	1	1,6	–	
47.	Специфіка католицької, православної та протестантської есхатологічних доктрин у контексті сучасного богословського дискурсу. Питання есхатології в умовах актуальної екуменічної ситуації						
25 тиж.		3,6	1	1	1,6	–	
48.	Ґене́за есхатологічної тематики в українській богословсько-філософській думці						
25 тиж.		3,7	1	1	1,7	–	
25 тиж.	Підсумкова індивідуальна письмова робота (захист)	1	–	–	–	1	
Усього годин за 8 семестр		3	90	20	20	47	3
Разом за курс:		6	180	50	50	74	6

ФОРМИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Семінарські заняття

Семінарські заняття є ефективним способом організації навчання, в якому органічно поєднується теоретичне й практичне засвоєння знань і який вимагає активної участі студента в навчальному процесі. Вони являють собою особливу форму навчально-практичних занять, що полягає: по-перше, в самостійному вивченні студентами окремих питань і тем лекційного курсу, узгоджених із викладачем, з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо; по-друге, у презентації своїх напрацювань під час проведення семінарів.

2. Самостійна робота студентів (СРС)

Самостійна робота студентів полягає у системному опрацюванні вивчених тем у вигляді тез або коротких повідомлень, занотованих у конспекті для самостійної роботи (текст у форматі RTF)¹, який містить посилання на використану літературу. Конспект повинен бути надісланий на електронну пошту викладача до п'ятниці (включно) наступного тижня після завершення кожного з модулів².

3. Індивідуальна робота студентів

По закінченні кожного модуля на підставі прослуханих лекцій, підготовки до семінарських занять і системного опрацювання вивчених тем (СРС) студент пише та захищає підсумкове аналітичне есе обсягом 3–5 сторінок – короткий науковий нарис, в якому повинен розкрити особисте розуміння основних проблем теми модуля, які стосуються передусім богословської антропології й есхатології УГКЦ.

¹ Файл має бути підписаний у такий спосіб: прізвище_ініціали_БА_дата (число, місяць, рік).

² Роботи, здані з порушенням термінів без поважних причин, будуть оцінені нижчими балами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники

Бендик М. Нарис догматичного богослов'я. Дрогобич: Видавництво Дрогобицької духовної семінарії, 2019. 356 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284 Б 46 п 2).

Вепрук В. І. Догматичне богослов'я: Навчальний посібник для теологічних спеціальностей вищих закладів. Чернівці: Рута, 2002. 543 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284 В п-2). https://www.truechristianity.info/ua/books/dogmatic_theology.php.

Догматичне богослов'я Католицької Церкви. Докладний виклад і роздуми / упоряд. М. Добош; ред. А. Кравчук. Львів: Львівська Духовна Семінарія Святого Духа; Стрім, 1994. 511 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284 Д п-2).

Еннс П. Підручник з богослов'я; [пер. з англ.]. Львів: Українська баптистська теологічна семінарія, 2017. 604 с. <http://esxatos.com/enns-pidruchnik-z-bogoslovyu>.

Сильвестр (Стойчев). Догматичне богослов'я. Київ: Видавничий відділ Української Православної Церкви, 2019. 248 с.

Стасяк Я., Завіла Р. Основи догматичного богослов'я: Нотатки з лекцій о. проф. Романа Роговського; [пер. О. Старко]. Львів: Місіонер, 1997. 313 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284 О. п-15).

Ярош О. Догматика для всіх: Методичний посібник для вчителя. Івано-Франківськ: ОШПО, 2007. 170 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284 Я 77 п-1).

Словники й енциклопедії

Абетка християнської науки і обряду (скорочене видання). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківської Теологічної Академії, 2002. 340 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-528/030 А п-4).

Аверинцев С. С. Софія-Логос: Словник. Київ: Дух і Літера, 2007. 650 с.

Велика Українська енциклопедія. Тематичний реєстр з напрямку «Релігієзнавство» / уклад. А. М. Киридон, І. В. Шліхта, за ред. д. і. н., проф. А. М. Киридон. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2018. 224 с. <https://ev.vue.gov.ua/publications/publikatsii-vydavnytstva/thematic-registers/velyka-ukrayinska-entsyklopediya-tematychnyy-reyestr-hasel-z-napriamu-relihiieznavstvo-ukladachi-kyrydon-a-m-shlikhta-i-v-za-red-d-i-n-prof-kyrydon-a-m/>.

Києво-Могилянська академія в іменах. XVII–XVIII ст. (1500 імен): Енциклопедичне видання / за ред. В. С. Брюховецького. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2001. 736 с. <https://ia802804.us.archive.org/24/items/kma2001/kma2001.pdf>.

Огульчанський Б. Словник Нового Завіту (церковнослов'янсько-українські відповідники). Київ: Дух і Літера, 2016. 224 с. https://issuu.com/duh-i-litera/docs/slovyk_novogo_zapovitu_extract/11.

О'Колінз Дж., Фаруджі Е. Г. Малий теологічний словник; [пер. з англ.]. Івано-Франківськ: [б. в.], 1997. 448 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-1/030 М п-5).

Острозька академія: Історія та сучасність культурно-освітнього осередку. Енциклопедичне видання / за ред. І. Пасічника, П. Кралюка та ін. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. 622 с. <https://heritage.oa.edu.ua/resursy/%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%8F/%D0%B5%D0%BD%D1%86>.

Острозька академія XVI–XVII століття. Енциклопедія / за ред. І. Пасічника, П. Кралюка, Р. Турконяка та ін. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2011. 512 с. <https://eprints.oa.edu.ua/96/>.

Рагнер К., Форгрімлер Г. Короткий теологічний словник; [пер. з нім. О. Авраменка] / за заг. ред. Владики Софрона Мудрого. Львів: [б. в.], 1996. 664 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-1/030 Р П11).

Релігієзнавчий словник / за ред. професорів А. Колодного і Б. Лобовика. Київ: Четверта хвиля, 1996. 391 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-63/030 Р п-3).

Словник біблійного богослов'я / за ред. Ксав'є Леон-Дюфура; [пер. з фр.]. Львів : Місіонер, 1996. 936 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 23-27/030 с п-1).

Шевченко В. М. Словник-довідник з релігієзнавства. Київ: Наукова думка, 2004. 560 с.

Першоджерела та документи Церкви

Біблія, або Книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту (із мови давньоєврейської та грецької наново перекладена). 988–1988, ювілейне видання з нагоди тисячоліття християнства в Україні; [пер. І. Огієнка]. [Б. м.], 1988. 1528 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/9271-bibliya-abo-knigi-svyatogo-pisma-starogo-i-novogo-zapovitu/>.

Книги Святого Письма Старого та Нового Заповіту: Четвертий повний переклад з давньогрецької мови / за ред. отця-доктора Р. Турконяка. Київ: Українське Біблійне

Товариство, 2011. 1214 с.

Новий Завіт Господа нашого Ісуса Христа: З 4-го повного перекладу Біблії українською мовою; [пер. з давньогрец. Р. Турконяка]. Київ: Українське Біблійне Товариство, 2000. 316 с.

Святе Письмо Старого і Нового Завіту; [пер. П. Куліша, І. Левицького, І. Пулюя]. Відень: Видане накладом Британського і Заграничного Біблійного Товариства, 1912. 1074 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/5535-svyate-pismo-starogo-i-novogo-zapovitu-movoyu-rusko-ukrayinskoju/>.

Святе Письмо Старого та Нового Завіту: Повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами під час Другого Ватиканського Вселенського Собору; [пер. І. Хоменка]. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1963. 1458с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/2379-svyate-pismo-starogo-ta-novogo-zavitu/>.

Августин Святий. Сповідь; [пер. з латин. Ю. Мушака]. Київ: Основи, 1999. 319 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Augustinus_Aurelius/Spovid/.

Августин Святий. Творіння. У 6 т. Київ: Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату. Т. 1 [пер. С. Ярового та ін.]. 2014. 767 с.; Т. 2 [пер. В. Лозовицького та ін.]. 2015. 687 с.; Т. 3 [пер. В. Лозовицького та ін.]. 2015. 599 с.; Т. 4 [пер. В. Вакіна, А. Хромяка]. 2016. 589 с.; Т. 5 [пер. С. Ярового та ін.]. 2016. 686 с.; Т. 6 [пер. С. Ярового та ін.]. 2016. 830 с.

Аквінський Тома. Компендіум теологій; [пер. з латин. В. Котусенко та ін.]. Київ: Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2011. 423 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284 А п-2).

Аквінський Тома. Сума теології. У 12 т.; [пер. з латин.]. Київ: Ніка-Центр, 2002–2016. 7016 с. <https://www.twirpx.com/file/878674/>.

Аскетичні твори св. Василя Великого; [пер. з грец. А. Шептицький]. Рим: Видавництво ОО Василян, 1989. 490 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/8985-asketichni-tvori-sv-vasiliya-velikogo/>.

Богослов Григорій. П'ять слів про богослов'я; [пер. з давньогр. У. Головач]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2018. ХСVIII+270 с.

Богослов Григорій. Творіння. У 2 т., 4 кн.; [пер. Патріарха Філарета (Денисенка)]. Київ: Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату. Т. 1. Кн. 1: Слова. 2010. 719 с.; Т. 1. Кн. 2. 2011. 375 с.; Т. 2. Кн. 1: Вірші богословські. Вірші історичні. Епітафії. Надписання. 2011. 480 с.; Т. 2. Кн. 2: Листи. 2011. 470 с.

<https://parafia.org.ua/biblioteka/svyatoottsivski-tvory/hryhorij-bohoslov-povnezibrannya-tvorin/>.

Великий Василій. Гомілії; [пер. з давньогр. Л. Звонської]. Львів: Свічадо, 2006. 312 с. https://www.truechristianity.info/ua/books/basil_the_great_homilies.php.
<https://ktds.org.ua/-/media/files/1/4/1450619331-vasylii-velykyigomilii2006.pdf>.

Великий Василій. Моральні основи; [пер. з давньогр. Митр. А. Шептицького]. Апостолес: Видавництво ОО Василян, 1954. 191 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/2124-sv-vasiliy-v-moralni-osnovi/>.

Великий Василій. Морально-аскетичні твори; [пер. з давньогр. Л. Звонської]. Львів: Свічадо, 2007. 380 с. https://www.truechristianity.info/ua/books/st_vasily.php.

Великий Василій. Творіння. У 2 т., 4 кн.; [пер. Патріарха Філарета (Денисенка)]. Київ: Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату. Т. 1. Кн. 1: Догматико-полемічні твори. Екзегетичні твори. 2010. 630 с.; Т. 1. Кн. 2: Екзегетичні твори. Бесіди. 2010. 544 с.; Т. 2. Кн. 1: Аскетичні творіння. Про хрещення. 2010. 496 с.; Т. 2. Кн. 2: Листи. 2010. 742 с.

Великий Макарій. Настанови про християнське життя. Евагрій Понтійський. Настанови про подвижництво; [пер. Д. Кічі]. Львів: Місіонер, 2002. 258 с. https://www.truechristianity.info/ua/books/st_makariy.php.

Золотоустий Іоан. Повне зібрання творінь. У 12 т. 25 кн.; [пер. М. Марусяка]. Київ: Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату. Т. 1. Кн. 1. 2009. 512 с.; Т. 1 Кн. 2. 2009. 550 с.; Т. 2. Кн. 1. 2009. 592 с.; Т. 2. Кн. 2. 2009. 528 с.; Т. 3. Кн. 1. 2009. 478 с.; Т. 3. Кн. 2. 2009. 576 с.; Т. 4. Кн. 1. 2010. 511 с.; Т. 4. Кн. 2. 2010. 442 с.; Т. 5. Кн. 1. 2010. 524 с.; Т. 5. Кн. 2. 2010. 526 с.; Т. 6. Кн. 1. 2010. 560 с.; Т. 6. Кн. 2. 2010. 564 с.; Т. 7. Кн. 1. 2010. 530 с.; Т. 7. Кн. 2. 2010. 482 с.; Т. 8. Кн. 1. 2011. 518 с.; Т. 8. Кн. 2. 2011. 631 с.; Т. 9. Кн. 1. 2011. 556 с.; Т. 9. Кн. 2. 2011. 598 с.; Т. 10. Кн. 1. 2012. 550 с.; Т. 10. Кн. 2. 2012. 662 с.; Т. 11. Кн. 1. 2012. 565 с.; Т. 11. Кн. 2. 2012. 639 с.; Т. 12. Кн. 1. 2013. 564 с.; Т. 12. Кн. 2. 2013. 582 с.; Т. 12. Кн. 3. 2013. 558 с. <https://parafia.org.ua/biblioteka/svyatoottsivski-tvory/ioan-zolotoustyj-povne-zibrannya-tvorin-u-12-tomah/>.

Золотоустий Йоан. Похвали святому апостолові Павлові; [пер. з гр. М. Яремця]. Львів: Свічадо, 2008. 112 с. https://www.truechristianity.info/ua/books/pohvaly_apostolovi_pavlovi/pohvaly_apostolovi_pavlovi_content.php.

Ісповідник Максим. Святий Ілля, Пресвітер та Екдик; [пер. Д. Кічі]. Жовква: Місіонер, 2011. 225 с.

Ісповідник Максим. Тлумачення Господньої молитви. Містагогія; [пер. Т. Різун]. Львів: Свічадо, 2014. 80 с.

Кентерберійський Ансельм. Монологіон. Прослогіон; [пер. з латин. Р. Паранька]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2012. IXVI+286 с.

Ниський Григорій. Життя Мойсея; [пер. Д. Коваль]. Львів: Свічадо, 2001. 113 с.

Ниський Григорій. Про блаженства. Велике настановче слово; [пер. С. Матіяш]. Львів: Свічадо, 2012. 143 с.

Ниський Григорій. Творіння. У 2 т., 4 кн.; [пер. Патріарха Філарета (Денисенка)]. Київ: Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату, 2011. Т. 1. 624 с.; Т. 2. 471 с.; Т. 3. 618 с.; Т. 4. 663 с.

Ориген. Про молитву; [пер. із давньогрец. Д. Коваль]. Львів: Свічадо, 2012. 107 с.

Отці Церкви про багатство і бідність; [пер. О. Кіндій та ін.]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2018. 359 с.

Палама Григорій. У 4 т.; [пер. Патріарха Філарета (Денисенка)]. Київ: Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату. Т. 1: Тріади на захист священно-безмовних. 2012. 371 с.; Т. 2: Омилії (бесіди). 2012. 685 с.; Т. 3: Антилатинські твори. 2013. 731 с.; Т. 4: Трактати. Сто п'ятдесят глав. Георгій Факрасіс. Диспут св. Григорія Палами із Григорою філософом. 2013. 550 с.

Перлини Східних Отців / упоряд. Ю. Катрій. Львів: Місіонер, 1998. 344 с.

Ранні Отці Церкви: Антологія / ред. М. Горяча. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015. 512 с.

Документи Другого Ватиканського Собору: Конституції, декрети, декларації. Коментарі; [пер. з лат. Р. Паранько, Ф. Ковальський, О. Кіндій та ін.]. Львів: Свічадо, 2014. 608 с. https://issuu.com/svichado.ua/docs/dokumenty_druho_ho_vat_soboru_demo.

Життя у Христі: Моральна катехиза / упоряд. о. д-р Святослав Шевчук. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2004. 180 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-42 Ж. п-32).

Катехизм Католицької Церкви. Львів: Місіонер, 2002. 772 с.
<https://familychristianblog.files.wordpress.com/2017/03/kkc-v1-2-2.pd>.

Катехизм Католицької Церкви: Компендіум. Львів: Свічадо, 2008. 200 с.
<https://ct.ugcc.ua/kompendiyum>.

Катехизм Української Греко-Католицької Церкви: Христос – наша Пасха. Львів: Свічадо, 2012. 336 с. <https://ct.ugcc.ua/catechism/catechism-books/katehizm-ugkcz-hrystos-nasha-pasha/23548>.

Катихизм християнської віри. Рим: [б. в.], 1990. 238 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/9037-katihizm-hristiyanskoyi-viri/>.

Книга правил святих апостолів, Вселенських і Помісних соборів, і святих отців; [пер. С. М. Чокалюк]. Київ: Преса України, 2008. 367 с. <https://parafia.org.ua/biblioteka/svyatoottsivski-tvory/knyha-pravyl-svyatyh-apostoliv-vselenskyh-i-pomisnyh-soboriv-i-svyatyh-ottsiv/>.

Компендіум соціальної доктрини Церкви; [пер. О. Живиці]. Київ: Кайрос, 2008. 549 с. https://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_uk.pdf.

Література до тем 1–4

Антропологічні виміри філософських досліджень: Матеріали VI Міжнародної наукової конференції, Дніпро, 13–14 квітня 2017 р. Дніпро: ДНУЗТ, 2017. 111 с.

Борозенець Т. Фундаментальні імперативи православного богослов'я. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 71–83. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Брок С. Світле око: Духовний світогляд святого Єфрема Сирійського; [пер. з англ. О. Лука]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2017. 176 с.

Ван Парейс М. Запитання отця твого. Дослідження святоотцівської думки; [пер. з фр. Ю. Куркіна]. Київ: Дух і Літера, 2013.

Вилкен Р. Л. У пошуках обличчя Божого. Введення у богослов'я ранньої Церкви; [пер. з англ. Т. Тимо]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015. 320 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284 В п-2).

Волинець О. О. Антропологічні засади соціальної доктрини католицизму. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*. 2014. Вип. 7. С. 45–49. http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2014_7_12.

Гаврилик І. Зодягнені у світло – антропологічні аспекти сирійського богослов'я. *Наукові записки УКУ: Богослов'я*. 2020. № 7. С. 359–380. DOI: [10.47632/2075-4817-2020-7-359-379](https://doi.org/10.47632/2075-4817-2020-7-359-379); <https://nz-theology.ucu.edu.ua/editions/vypusk-7-2020/english-anthropology-of-theodore-of-mopsuestia-and-its-influence-on-the-syrian-tradition/>.

Гаврилюк Т. В. Християнська антропологія в її сучасних трансформаціях: дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.11 «Релігієзнавство» / Інститут філософії імені

Г. С. Сковороди НАН України. Київ, 2015. С. 18–110.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Havryliuk_Tetiana/Khrystyianska_antropolohiia_v_ii_suchasnykh_transformatsiakh.pdf.

Гордєєв О. Перспективи розвитку протестантського богослов'я в Україні. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 167–178. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Горяча М. Подорож у серці. Динамічна антропологія преподобного Макарія. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2019. 672 с.

Добжинський А. Кому потрібна теологія? Про суспільну й академічну корисність теології. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 129–136. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Єленський В. Є. Велике повернення: Релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ століття. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2013. 504 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-63 Є).

Жаловага А. С. Антропологічна природа християнства: Монографія. Київ: [б. в.], 2008. 288 с.

Жуковський В. Особливості богообразності і богоподібності людини й ангелів в богослов'ї св. Григорія Палами. *Наукові записки УКУ: Богослов'я.* 2020. № 7. С. 359–380. DOI: [10.47632/2075-4817-2020-7-381-406](https://doi.org/10.47632/2075-4817-2020-7-381-406); <https://nz-theology.ucu.edu.ua/editions/vypusk-7-2020/osoblyvosti-bogoobraznosti-i-bogopodibnosti-lyudyny-j-angeliv-v-bogoslov-yi-sv-grygoriya-palamy/>.

Карфікова Л. Святитель Григорій Ніський: Нескінченність Бога та нескінченний шлях до Нього людини; [пер. з чеськ. І. Бей]. Київ: Дух і Літера, 2012. 336 с.

Козовик І. Антропологія: Підручник для студентів-богословів. Івано-Франківськ: Івано-Франківський Теологічно-Катехичний Духовний інститут, 1997. 232 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 К п-2).

Кравченко В. М. Поняття особистості в філософії патристики. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури.* 2014. Вип. 32. С. 17–25. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apitphk_2014_32_5.

Майнарді А. Європейський гуманізм, права людини і християнська концепція особи. *Людська цілісність і зустріч культур / упоряд. К. Сігов.* Київ: Дух і Літера, 2007. С. 135–153.

Напюрковський С. Ц. Як займатися теологією; [пер. з пол. К. Рассудіної]. Київ: Інститут Релігійних Наук Томи Аквінського, 2010. 240 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284

Н п-2).

Проблеми саморозвитку особистості в релігійній антропології. *Проблеми саморозвитку особистості в сучасному суспільстві: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2021 р.* Харків: Мадрид, 2021. С. 167–197. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18796/1/Pr_samoroz_26-27_03-2021.pdf.

Ренч Т. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія; [пер. з нім. В. Приходька]. Київ: Дух і Літера, 2010. 348 с.

Рождественська І. До можливостей і наслідків взаємодії понятійного апарату філософії та теології на прикладі теології Карла Ранера. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 71–83. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Савинська І. Майбутнє теології: сучасні томістичні студії релігійно-філософських питань. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 129–136. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Серль Дж. Богослов'я у постхристиянському світі; [пер. з англ. О. Панича]. Київ: Дух і Літера, 2020. 272 с.

Тимошук О. Християнське богослов'я – передусім. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 71–83. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Фірігос А. Вступ до історії патристичної та візантійської філософії (від початків християнства до іконоборства); [пер. С. Угрин]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2017. 280 с.

Хром'як М. В. Рецепція персоналізму Григорія Ниського в сучасній теології: дис. ... канд. філос. наук: 09.00.14 «Богослов'я» / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2019. 193 арк.
<https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39847>.

Целік Т. В. Особистісне начало у філософії Київської Русі: Монографія. Київ: ПАРАПАН, 2005. 312 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 1 (091) 477 Ц).

Gorban R. A. Filozoficzno-religijna koncepcja personalizmu egzystencjalnego M. Bierdajewa. *Roczniki Teologiczne. Tom LXII, zeszyt 2: Teologia dogmatyczna* / red. nacz. Krz. Guzowski. Lublin (Poland): Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, 2015. S. 227–239.
https://www.academia.edu/78591469/Gorban_R_Filozoficzno_religijna_koncepcja_personalizmu_egzystencjalnego_M_Bierdajewa_Roczniki_Teologiczne_Tom_LXII_zeszyt_2_Teologia_dogmatyczna_red_nacz_Krz_Guzowski_Lublin_Poland_Towarzystwo_

Література до тем 5–6

Гнатюк Я. С. Український кордоцентризм у конфлікті міфологій та інтерпретацій: Монографія. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010. 184 с.

Горбань Р. А. Етнорелігійний контекст активно-творчої есхатології, комюнаторного персоналізму та концепції культурної творчості Миколи Бердяєва. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2014. Вип. 1. С. 99–111.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Multi_2014_1_10.

Горбань Р. А. Ознаки української етнопсихології екзистенціалізму Миколи Бердяєва та його релігійно-філософської концепції серця як духовного центру особистості. *Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія*. 2014. Вип. 706–707. С. 196–202. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_fil_2014_706-707_41.

Горбань Р. А. Шляхи розвитку персоналістичної думки в країнах євроатлантичного регіону. Польська версія: Чеслав Бартнік: Монографія. Київ: Білий Тигр, 2019. 513 с. (Бібліотека ІФАІЗ:2-18 Г67 П).

Горський В., Стратій Я., Тихолаз А., Марина Ткачук М. Київ в історії філософії України. Київ: КМ Academia; Пульсари, 2000. 264 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 1(09)477 К п-2).

Гузар І. Країна в орбіті європейського мислення: від Григорія Сковороди до Тараса Шевченка. Торонто – Львів: Наукове товариство ім. Шевченка в Канаді, 1995. 175 с.

Гізель І. Вибрані твори: У 3 т. Т. 3: Дослідження та матеріали / упоряд., заг. ред. Л. Довга. Київ; Львів: Свічадо, 2011. 460 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015625;
<http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002527>.

Життя у Христі: Моральна катехиза / упоряд. о. д-р Святослав Шевчук. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2004. 180 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-42 Ж. п-32).

Кирило Транквіліон Ставровецький – проповідник Слова Божого / упоряд. Б. Криси, Д. Сироїд. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2017. 328 с.

Кияк С. Р. Ідентичність українського католицизму: Генезис, проблеми, перспективи. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. С. 370–382. (Бібліотека ІФАІЗ:

1(09)477 К п-2).

Кияк С. Р. Церковно-богословські засади раннього Українського католицизму (XI–XII ст.). *Українське релігієзнавство*. 2004. № 29. С. 48–59.

https://uars.info/index.php/uars/issue/view/2004_29.

Колодний А. М. Релігійне життя України в особах його діячів і дослідників: Монографія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 740 с.

Кралюк П. М. Мелетій Смотрицький і українське духовно-культурне відродження кінця XVI – початку XVII ст. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2007. 208 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Kraliuk_Petro/Meletii_Smotrytskyi_i_ukrainske_dukhovno-kulturne_vidrozhennia_kintsia_XVI_pochatku_XVII_st/.

Кралюк П. М., Цісар О. В. Трактат Інокентія Гізеля «Мир з Богом людині» як пам'ятка релігійно-етичної думки України. *Multiversum Philosophical almanac*. 2020. Issue 1 (171). Vol. 1. P. 176–190.

Кралюк П. М., Якубович М. М. Ян Лятос: Ренесансна філософія та наука на українських землях. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2011. 144 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Kraliuk_Petro/Yan_Liatos_renesansna_filosofia_na_ukrainskykh_zemliakh/.

Литвинов В. Д. Ренесансний гуманізм в Україні. Київ: Основи, 2000. 472 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 1(09)477 К п-2).

Литвинов В. Д. Станіслав Оріховський. Історико-філософський портрет. Київ: Академперіодика, 2014. 352 с.

Мартинюк Ю. Самобутність педагогіки серця Памфіла Юркевича. *Історія і сучасність філософії права: до 190-річчя від дня народження Памфіла Юркевича: матеріали учасників всеукраїнської конференції (Львів, 19 травня 2016 р.)*. Львів: ННПП НУ «Львівська політехніка», 2016. С. 122–129.

<https://er.ucu.edu.ua/handle/1/3739?show=full>.

Морозова Д. Покажи мені людину. Антропологія Антіохійської школи та її спадщина у Київській традиції: Монографія. Київ: Дух і Літера, 2021. 560 с.

Олексюк В. Християнська основа української філософії: Вибрані тексти. Київ: Соборна Україна, 1996. 236 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 101.9 О.).

Острозька академія XVI–XVII століття. Енциклопедія. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2011. 512 с.

Пітч Р. «Tractatus de Anima» Інокентія Гізеля у контексті антропологічних ідей Аристотеля та його схоластичних інтерпретаторів. *Гізель І. Вибрані твори: У 3 т. Т. 3: Дослідження та матеріали*. Київ; Львів: Свічадо, 2011. С. 31–50. <http://irbis->

nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002527.

Попович М. В. Григорій Сковорода: Філософія свободи. Київ: Майстерня Білецьких, 2007. 256 с.

Сабадуха В. О. Метафізика суспільного та особистісного буття: Монографія. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. С. 260–296.

Сковорода Г. Пізнай в собі людину; [пер. М. Кашуба]. Львів: Світ, 1995. 528 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 1 (09) 477 С).

Соломаха І. Г., Богачевська І. В. Християнська антропологія Іоанікія Галятовського: Монографія. Чернігів: Чернігівські обереги, 2008. 180 с.

Стратій Я. М. Інтерпретація проблеми сутності душі та її здатностей у «Трактаті про душу» Інокентія Гізеля. *Гізель І. Вибрані твори: У 3 т. Т. 3: Дослідження та матеріали*. Київ; Львів: Свічадо, 2011. С. 51–82. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002527>.

Чижевський Д. І. Нариси з історії філософії на Україні. *Чижевський Д. Філософські твори: У 4 т. Т. 1* / за заг. ред. В. Лісового. Київ: Смолоскип, 2005. С. 3–162. https://chtyvo.org.ua/authors/Chyzhevskiy_Dmytro/Filosofski_tvory_u_chotyrokhtom_akh_t1/.

Чижевський Д. І. П. О. Куліш – український філософ серця. *Чижевський Д. Філософські твори: У 4 т. Т. 2* / за заг. ред. В. Лісового. Київ: Смолоскип, 2005. С. 206–216. https://chtyvo.org.ua/authors/Chyzhevskiy_Dmytro/Filosofski_tvory_u_chotyrokhtom_akh_t2/.

Шейко С. В. Антропологічні виміри «філософії серця» П. А. Юркевича. *Колізії синтезу філософії і релігії в історії вітчизняної філософії (до 180-річчя Памфіла Юркевича та 130-річчя Семена Франка): Український часопис російської філософії. Вісник Товариства російської філософії при Українському філософському фонді. Вип. 7*. Полтава: АСМІ, 2007. С. 329–339.

Юркевич П. Д. Вибране; [пер. з рос. В. П. Недашківський]. Київ: Абрис, 1993. 416 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-11 Ю.).

Ярмусь С. Кордоцентризм – підстава української духовності й філософії. *Збірник праць Ювілейного Конгресу у 1000-ліття Хрищення Руси-України у співпраці з Українським Вільним Університетом*. Мюнхен: E. Mühlethaler's Buch- und Kunstdruckerei GmbH München, 1989. С. 402–417. <https://diasporiana.org.ua/religiya/6566-yuvileyniy-zbirnik-prats-naukovogo-kongresu-u-1000-littya-hreshhenya-rusi-ukrayini/>.

Ярмусь С. Памфіл Данилович Юркевич та його філософська спадщина. Вінніпер: Накладом Товариства «Волинь», 1979. 76 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/1437->

[yarmus-s-o-pamfil-danilovich-yurkevich-ta-yogo-filosofska-spadshhina/](https://diasporiana.org.ua/yarmus-s-o-pamfil-danilovich-yurkevich-ta-yogo-filosofska-spadshhina/).

Ярмусь С. Причинки до мислі про сучасне душпастирство. Вінніпег – Манітоба: Науково-Богословське Товариство ім. Митрополита Іларіона, 1975. 80 с.
<https://diasporiana.org.ua/religiya/1959-yarmus-s-o-prichinki-do-mislennya-pro-suchasne-dushpastirstvo/>.

Література до тем 7–10

Альчук М. Людиновимірність творчості Андрея Шептицького. *Соціогуманітарні проблеми людини*. 2015. № 8. С. 55–61. <https://filos.lnu.edu.ua/sotsiohumanitarni-problemy-lyudyny>.

Вербова О. С. Економічний персоналізм як домінуюча риса національного господарського менеджменту в Західній Україні другої половини XIX – першої половини XX ст. *Економічний часопис-XXI*. 2015. № 1–2 (1). С. 7–10. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2015_1-2\(1\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2015_1-2(1)_3).

Вербова О. С. Інституціональне поле національного господарського руху в Західній Україні (1848–1944 рр.): дис. ... д-ра економ. наук: 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки». Київ, 2015. 416 арк.

Гірник О. Порівняльна антропологія духовності митрополита Андрея Шептицького: Уява, серце, lectio divina. Наукові записки УКУ: Богослов'я. 2020. № 7. С. 225–250. DOI: 10.47632/2075-4817-2020-7-225-249; <https://nz-theology.ucu.edu.ua/editions/vypusk-7-2020/english-porivnyalna-antropologiya-duhovnosti-myropolitya-andreya-sheptytskogo-uyava-sertse-lectio-divina/>.

Голос Пастиря: Пастирські листи, наукові й популярні розвідки, статті й промови Андрея гр. Шептицького. Т. 1. Львів: Друкарня Бібльос, 1935. 252 с.

Горгота Л. Культ Серця Христового у посланнях митрополита Андрея. *Місіонар. Український католицький часопис Пресвятого Серця Ісусового*. 2015. № 6 (268). С. 22–23. <https://misionar.in.ua/-/media/files/1/4/1464188058-06-2015.pdf>.

Гринів О. Йосиф Сліпий як історик, філософ і педагог. Львів: Місіонер, 1994. 158 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Г. п-6).

Гузар Л. Андрей Шептицький Митрополит Галицький (1901–1944), провісник екуменізму. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 496 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Г.).

Їх Блаженство Мирослав Іван Любачівський – життя дорогою молитви / упоряд. Р. Блавацька. Львів: Мастіг, 2004. 98 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Б.).

Йосиф Сліпий. Філософічні нариси. Рим: Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1991. 181 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/9571-slipiy-y>

mitr-filosofichni-narisi/.

Кардинал Йосиф Сліпий і сучасність: Збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції на пошанування 110-ї річниці від дня народження глави Української Греко-Католицької Церкви Кардинала Йосифа Сліпого (11–12 жовтня 2002 р.). Івано-Франківськ: Плай, 2002. 216 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 К. п-3).

Костельник Г. Християнська апологетика. Львів: Товариство Св. Ап. Павла, 1925. 176 с.

Любачівський М. Вірую в єдиного Бога: Проповіді і розважання. Торонто: Українське Видавництво «Добра Книжка», 1978. 344 с.

<https://diasporiana.org.ua/religiya/16222-lyubachivskiy-m-viruyu-v-yedinogo-boga-propovidi-i-rozvazhannya/>.

Любачівський І. Ранішні розважання. Львів: Стрім, 1995. Кн. 1. 640 с.; Кн. 2. 640 с.

Митрополит Андрей Шептицький. Вибране. 365 днів з Великим Митрополитом. Роздуми на щодень. Жовква: Місіонер, 2014. 568 с.

Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали 1899–1944. Т. II. Кн. 1: Пастирське вчення та діяльність / за ред. А. Кравчука. Львів: Місіонер, 1998. 572 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Ш п-5).

Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали 1899–1944. Т. II. Кн. 2: Листування / за ред. А. Кравчука. Львів: Місіонер, 1999. С. 571–1096. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Ш п-3).

Митрополит Андрей Шептицький. Про почитання Найсвятішого Христового Серця. Львів: Місіонер, 2004. 78 с.

Митрополит Андрей Шептицький. Твори (аскетично-моральні). Рим: Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1978. 493 с.

<https://diasporiana.org.ua/religiya/sheptyczkyj-a-mytr-tvory-opera-asketychno-moralni/>.

Митрополит Андрей Шептицький. Твори (морально-пасторальні). Рим: Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1983. 548 с.

<https://diasporiana.org.ua/religiya/sheptyczkyj-a-mytr-tvory-opera-moralno-pastoralni/>.

Митрополит Іларіон. Мої проповіді. Ч. 1. Вінніпег: Товариство «Волинь», 1973. 186 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/ilarion-mytr-moyi-propovidi/>.

Митрополит Іларіон. Обоження людини – ціль людського життя: Богословська студія. Вінніпег: Українське Наукове Православне Богословське Товариство, 1954. 95 с.

Москалик Я. Нарис христологічної доктрини. Львів: ЛБА; Свічадо, 1998. 116 с. <https://ktds.org.ua/-/media/files/1/4/1459801524-o-yaroslav-moskalyknarys-xrystologichnoi-doktryny.pdf>.

Нагаєвський І. Християнська наука. Рим: Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1991. 215 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/5984-nagayevskiy-i-o-hristiyanska-nauka/>.

Огієнко І. Рідна мова. Київ: Наша культура і наука, 2010. 436 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Ohiyenko_Ivan/Ridna_mova/.

Пасіцька О. І. «Львівський Манчестер» і «Галицька Каліфорнія»: Соціально-економічна діяльність українців Галичини (20–30-ті роки ХХ ст.). Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 2019. С. 251–306. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 П19 1).

Пелікан Я. Ісповідник між Сходом і Заходом: Портрет українського кардинала Йосифа Сліпого; [пер. з англ. І. Іванкович]. Львів: АРТОС, 2015. 275 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 П. П).

Стеценко В. Особливості томістичної філософської теології А. Шептицького. *Соціогуманітарні проблеми людини*. 2015. № 8. С. 32–40. <https://filos.lnu.edu.ua/sotsiohumanitarni-problemy-lyudyny>.

Шептицький Андрей (митрополит). Твори митрополита Андрея Шептицького. Пастирські послання до духовенства й вірних Станиславівської Епархії (1899–1904). Львів: [б. в.], 1935. 252 с. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0007499>.

125 думок Патріярха Йосифа Сліпого / упоряд. Тереза Ференц. Львів: Свічадо, 2017. 144 с.

150 думок митрополита Андрея Шептицького / упоряд. Тереза Ференц. Львів: Свічадо, 2015. 144 с.

Література до тем 11–13

Аржаковський А. Бесіди з Блаженнішим Любомиром Гузаром: До постконфесійного християнства; [пер. з фр.]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2007. 183 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 А. п-2).

Блаженніший Вуйко Любоко. Львів: Свічадо, 2017. 208 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Б. п-2).

Блаженніший Любомир. Думки у спадок / упоряд. О. Гнатишин. Львів: Свічадо, 2018. 112 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Б.).

Блаженніший Святослав Шевчук. Наша Свята Софія. *Київська Архиепархія УГКЦ*. 23.02.2019. <https://ugcc.church/blog/nasha-svyata-sofiya-poslannya-hlavy-uhkts-z-nahody-stolittya-vidnovlennya-sobornosti-ukrajinskoho-narodu-ta-joho-derzhavy/>.

Бути людиною: Збірник цитат Блаженнішого Любомира (Гузара) / упоряд. о. Ігор

Яців. Львів: Друкарські куншти, 2011. 96 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Б.).

Гузар Л. Про гріхи та чесноти. Харків: Фоліо, 2018. 141 с.

Діялог лікує рани: Блаженніший Святослав Шевчук у розмові з Кшиштофом Томасиком; [пер. з пол. Т. Різун]. Львів: Свічадо, 2018. 176 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 п2).

Козовик І. Антропологія: Підручник для студентів-богословів. Івано-Франківськ: Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний інститут, 1997. 232 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 К п-2).

Козовик І. Чи людина має душу? Яка вона? Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2000. 104 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 К-п-6).

Леся Українка. Апокриф: Вибране. Блаженніший Святослав Шевчук, Забужко О. Чотири розмови про Лесю Українку. Київ: Комора, 2020. 632 с.

Проповіді Блаженнішого Любомира Верховного Архієпископа Києво-Галицького. Львів: Друкарські куншти, 2006. 256 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 П).

Слово Блаженнішого Любомира (Гузара). *Діалог людей і культур як шлях нового гуманізму: X Всеукраїнська науково-практична конференція для студентів та молодих науковців, 23–24 березня 2007 року*. Львів: Інститут релігії та суспільства Українського католицького університету, 2008. С. 9–11.

Три дороги: Бесіди Блаженнішого Любомира Гузара з журналістами / упоряд. К. Щоткіна. Львів: Друкарські куншти, 2013. 120 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Т.).

50 думок Патріярха Святослава / упоряд. Тереза Ференц. Львів: Свічадо, 2020. 136 с.

Шевчук Блаженніший Святослав. У паломництві до гідності та свободи: Пастирське слово Блаженнішого Святослава до вірних УГКЦ і всіх людей доброї волі. Грудень 2013 – грудень 2014. Жовква: Місіонер, 2015. 224 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Ш. п-2).

Щоткіна К. Гідність Адама: Бесіди з Блаженнішим Любомиром Гузаром. Львів: Друкарські куншти, 2016. 164 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Щ.).

Щоткіна К. Любомир Гузар. Хочу бути Людиною / Катерина Щоткіна. Харків: Віват, 2017. 272 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-726.1 Щ.).

Література до тем 14–16

Бальтазар Г. У. Варта віри лише любов; [пер. з нім. Н. Комарової]. Київ: Дух і Літера, 2015. 168 с.

Барщевський Т. Старозавітні передумови формування християнської концепції святості. Наукові записки УКУ. Серія «Богослов'я». 2009. Ч. 1. Вип. 1. С. 7–21. <https://er.ucu.edu.ua/handle/1/110?show=full>.

Бергольйо Х. М., Скорка А. На небі і на землі. Сім'я, віра, роль Церкви в ХХІ столітті: Переконавання папи Франциска; [пер. Д. Каратаєва]. Київ: Дух і Літера, 2017. 264 с.

Бог багатий милосердям (Dives in Misericordia): Енцикліка Вселенського Архієрея Івана Павла II. Львів: Місіонер, 1999. http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_30111980_dives-in-misericordia.html.

Василів П. Р. Любов у Христі. Персоналістична інтерпретація благодаті в універсальному персоналізмі та в догматичному богослів'ї Чеслава Станіслава Бартніка: Підручник з догматичного богослів'я. Чортків: Вогонь з неба, 2016. 943 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284 В.).

Венедикт XVI (Рацінгер Й). Verbum Domini. Післясинодальне апостольське повчання Святішого Отця Венедикта XVI: єпископам, духовенству, богопосвяченим особам та вірним мирянам про Слово Господнє в житті та місії Церкви; [пер. з італ. о. Л. Жибак, о. І. Цмоканич, О. Бодак]. Львів: Свічадо, 2011. 176 с. <https://ct.ugcc.ua/wp-content/uploads/2020/01/verbum-domini.pdf>.

Вилкен Р. Л. У пошуках обличчя Божого: Введення у богослов'я ранньої Церкви; [пер. з англ. Т. Тимо]. Львів : Вид-во УКУ, 2015. 320 с.

Гаврилик І. Антропологія Теодора Мопсуестійського та її вплив на сирійську богословську традицію. *Наукові Записки УКУ. Серія «Богослов'я»*. 2020. № 7. С. 359–379. https://nz-theology.ucu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/21_havrylyk_359-379.pdf.

Гертих В. Віра і дія; [пер. з пол. І. Єрмак]. Київ: Дух і Літера: Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2014. 352 с.

Гідність людини: Виклик і шлях. Збірник статей. Київ: Дух і Літера, 2021. 288 с.

Голос Пастиря: Пастирські листи, наукові й популярні розвідки, статті й промови Андрея гр. Шептицького. Т. 1. Львів: Друкарня Бібльос, 1935. 252 с.

Гонцяж Я. Слова про молитву; [пер. з пол. Т. Хміль, У. Андрусів, В. Заник]. Київ: Кайрос, 2022. 152 с.

Горбань Р. А. Любов як міметично-вітальна енергія особи у філософсько-літературному дискурсі Лесі Українки. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки. Вип. 22*. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. С. 87–99. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_philos_2019_22_11.

Горбань Р. А. Мудрість і гумор у концепції «третьої правди» Сергія Кримського як вияв національної вдачі українців. *Суспільні науки: напрямки та тенденції*

розвитку в Україні та світі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 19–20 липня 2019 року). Одеса: ГО «Причорноморський центр досліджень проблем суспільства», 2019. С. 42–46.

Горбань Р. А. Релігія милосердя і релігія купівлі-продажу – християнство в інтерпретації Лесі Українки. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2019. Вип. 23. С. 19–29.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2019_23_5.

Горбань Р. А. Слово як модус особового існування української нації в інтерпретації Сергія Кримського. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія: Філософія*. 2018. Вип. 806. С. 124–131.

<https://www.academia.edu/86452005/>.

Горбань Р. А. Статус і роль дружини (жінки) в особовому бутті українського подружжя: Філософський, етнорелігійний і етнонаціональний аспекти. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури. Т. 11*. 2019. № 2. С. 3–14.

<https://www.academia.edu/78522179/>.

Горбань Р. А. Феномен свободи з погляду специфіки національної духовності Релігійна свобода: На перехресті епох, країн і культур. *Науковий щорічник*. Вип. 19 / за заг. ред. А. М. Колодного. Київ: УАР, 2016. С. 23–26.

<https://www.academia.edu/78522953/>.

Горбань Р. А. Щастя як персоналістичний феномен у філософській думці С. Б. Кримського. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2019. Вип. 52(1). С. 60–75.

[http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2019_52\(1\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2019_52(1)_8).

Гузар Л. Про гріхи та чесноти. Харків: Фоліо, 2018. 141 с.

Ґранадос Гарсія К. Шлях чоловіка до жінки: подружжя у Старому Завіті; [пер. з ісп. С. Угрин]. Львів: Український католицький університет, 2020. 212 с.

«Де скарб твій...»: Бесіди владики Любомира Гузара з підприємцями. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2016. 72 с.

Довіра. Гідність. Милосердя. Успенські читання / упоряд. К. Сігов. Київ: Дух і Літера, 2017. 352 с.

Дойчик М. В. Ідея гідності в історії європейської філософії: Монографія. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2018. 394 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Doichyk_Maksym/Ideia_hidnosti_vid_Antychnosti_do_Modernu_istoryko-filosofskyi_analiz/.

Жуковський В. Онтологічний реалізм. Обоження людини як ключова парадигма біблійно-патристичної антропології згідно з богомисленням Григорія Палами. *Формування основ християнської моралі в процесі духовного відродження нації: Матеріали III Всеукраїнської міжконфесійної християнської науково-практичної конференції (15–17 січня 2009 р.)*. Кам'янець-Подільський: [б. в.], 2010. С. 153–161.

Кащук О. Досягнення святости в ученні Максима Ісповідника. *Наукові записки Українського католицького університету. Серія «Богослов'я»*. Вип. 3. Ч. 8. 2016. С. 61–73. <https://er.ucu.edu.ua/handle/1/1371?show=full>.

Костельник Г. Генеза жіночого й мужеського полу. Львів: Бібліос, 1935. 30 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Kostelnyk_Havryil/Heneza_zhinochoho_i_muzheskoho_polu/.

Костельник Г. Християнська апологетика. Львів: Товариство Св. Ап. Павла, 1925. 176 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Kostelnyk_Havryil/Khrystiianska_apologetyka/.

Любачівський М. Вірую в єдиного Бога: Проповіді і розважання. Торонто: Українське Видавництво «Добра Книжка», 1978. 344 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/16222-lyubachivskiy-m-viryuy-v-yedinogo-boga-propovid-i-rozvazhannya/>.

Любачівський М. І. Проповіді. Рим: Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1984. 284 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/lyubachivskiy-m-i-o-propovid/>.

Мартинюк Ю. Свобода в зародку: до питання сумісності між свободою особи та закономірностями пренатального розвитку. *Феномен свободи у контексті цивілізаційних викликів XXI століття: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (23–24 травня 2019, м. Львів)*. Львів: [б. в.], 2019. С. 220–231. <https://er.ucu.edu.ua/handle/1/3735?show=full>.

Митрополит Андрей Шептицький. Твори (аскетично-моральні). Рим: Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1978. 493 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/sheptyczkyj-a-mytr-tvory-opera-asketychno-moralni/>.

Митрополит Андрей Шептицький. Твори (морально-пасторальні). Рим: Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1983. 548 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/sheptyczkyj-a-mytr-tvory-opera-moralno-pastoralni/>.

Митрополит Іларіон. Мої проповіді. Ч. 1. Вінніпег: Товариство «Волинь», 1973. 186 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/ilarion-mytr-moyi-propovid/>.

Меркулов М. Мудрість, або Софія у творчості українських письменників барокової доби (на матеріалі творів Г. Сковороди, Л. Барановича і К. Транквіліона-Ставровецького). *Модуси світів Григорія Сковороди (до 300-річчя від дня народження Г. Сковороди): Збірник статей / упоряд., заг. ред. д. і. н., проф.*

А. М. Киридон. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2022. С. 137–146. <https://ev.vue.gov.ua/publications/publikatsii-vydavnytstva/dovidnyku/modusy-svitiv-hryhoriia-skovorody-do-300-richchia-vid-dnia-narodzhennia-h-skovorody-zbirnyk-statey-uporiad-zah-red-d-i-n-prof-kyrydon-a-m-kyiv-derzhavna-naukova-ustanova-entsyklopedychne-vyd/>.

Москалик Я. Нарис христологічної доктрини. Львів: ЛБА; Свічадо, 1998. 116 с. <https://ktds.org.ua/-/media/files/1/4/1459801524-o-yaroslav-moskalyknarys-xrystologichnoi-doktryny.pdf>.

Нагаєвський І. Християнська наука. Рим: Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1991. 215 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/5984-nagayevskiy-i-o-hristiyanska-nauka/>.

Огієнко І. Рідна мова. Київ: Наша культура і наука, 2010. 436 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Ohiyenko_Ivan/Ridna_mova/.

Панкевич О. Проблема свободи в сучасній християнській антропології (католицька й православна інтерпретації). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 2 (73). С. 36–43. http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-36-43.pdf.

Правда. Пам'ять. Примирення. Успенські читання / упоряд. К. Сігов. Київ: Дух і Літера, 2016. 416 с.

Про гідність та покликання жінки: Апостольський лист Святішого Івана Павла II з нагоди Марійського Року (15.08.1988 р.). Львів: Місіонер, 1995. 101 с.

Рупнік М. І. Коли говоримо людина...: Особа, пасхальна культура; [пер. з італ. М. Прокопович]. Львів: Свічадо, 2000. 200 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 Р п-5).

Тлумачення Господньої молитви словами святих Отців; [пер. А. Федун]. Львів: Свічадо, 2021. 136 с.

Три дороги: Бесіди Блаженнішого Любомира Гузара з журналістами / упоряд. К. Щоткіна. Львів: Друкарські куншти, 2013. 120 с.

Шаталович О. М. Сім'я як центр цивілізації любові у соціально-філософських поглядах Івана Павла II. *Культурологічний вісник*. 2014. Вип. 32. С. 139–143. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultv_2014_32_27.

Шептицький Андрей (митрополит). Твори митрополита Андрея Шептицького. Пастирські послання до духовенства й вірних Станиславівської Епархії (1899–1904). Львів: [б. в.], 1935. 252 с. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0007499>.

Штайн Е. Що таке Людина? Богословська антропологія; [пер. з нім. О. Конкевича]. Жовква: Місіонер, 2014. 200 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 Ш п-2).

50 думок Патріярха Святослава / упоряд. Тереза Ференц. Львів: Свічадо, 2020. 136 с.

125 думок Патріярха Йосифа Сліпого / упоряд. Тереза Ференц. Львів: Свічадо, 2017. 144 с.

150 думок митрополита Андрея Шептицького / упоряд. Тереза Ференц. Львів: Свічадо, 2015. 144 с.

Persona humana (людська особа): Декларація про деякі питання статевої етики, 29 грудня 1975 р. / Священна Конгрегація у Справах Доктрини Віри / Франьйо Кардинал Шепер, Джером Гамер. *Християнський портал Кіріос*. 2018. <https://kyrios.org.ua/literature/seks/37739-persona-humana-deklaratsiia-pro-deiaki-pytannia-statevoi-etyky.html>.

Література до теми 17

Борозенець Т. Фундаментальні імперативи православного богослов'я. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 71–83. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Вселенський Патріарх Варфоломій. Віч-на-віч із Тайною. Православне християнство у сучасному світі; [пер. з англ. Д. Морозова]. Київ: Дух і Літера, 2011. 360 с.

Вступ до богослів'я (катехизис) / упоряд. К. Москалюк. Київ: Видавниче управління УПЦ Київського Патріархату, 2016. 147 с.

Гаврилюк Т. В. Антропологічний зміст категорії любов в онтології особистості І. Зізіуласа. *Релігія та Соціум*. 2012. № 2 (8). С. 9–14. http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2012_2_4.

Гаврилюк Т. В. Християнська антропологія в її сучасних трансформаціях: дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.11 «Релігієзнавство» Київ: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, 2015. 395 арк. https://chtyvo.org.ua/authors/Havryliuk_Tetiana/.

Грицишин В. П. Антропологія православної теології доби постмодерну. *Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал*. 2016. Вип. 12. С. 35–38. <https://hdl.handle.net/11300/11885>.

Дзюбанський Т. Єдин свят: Біблійні, богословські та історичні аспекти розуміння святості у християнському житті. Київ: Дух і Літера, 2012. 136 с.

Зізіулас Й. Буття як спілкування: Дослідження особистості і Церкви; [пер. з англ. В. Верлока, М. Козуб]. Йоан Зізіулас. Київ: Дух і Літера, 2005. 276 с.

Ісіченко І. Світло слова і словесний кукіль. *Патріярхат*. 2021. № 2 (484). С. 27–30. <http://www.patriyarkhat.org.ua/statti-zhurnaluvsvitlo-slova/>.

Калліст (Уер), єпископ Діоклійський. Внутрішнє Царство; [пер. з англ.

І. Волосевич, В. Мільчевська, А. Романик]. Київ: Дух і Літера, 2003. 256 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Ware_Kallistos/Vnutrishnie_tsarstvo_zb/.

Калліст (Уер), єпископ Діоклійський. Православна Церква; [пер. з англ. Н. Рогачевська]. Київ: Дух і Літера, 2009. 380 с.

Калліст (Уер), єпископ Діоклійський. Православний шлях; [пер. з англ. С. Зденянчин]. Київ: Дух і Літера, 2020. 168 с.

Лопатинський П. Чоловік і жінка – гармонія єдності. *Український церковний вісник «Помісна Церква»*. 2021. № 4 (20). С. 8–13. https://www.pomisna.info/wp-content/uploads/2021/06/ptsu_2020_1620_web.pdf.

Лотоцький В. Ісихазм в Україні: Практика безмовної молитви Афону та Русси-України як приклад духовного зв'язку Києва і Константинополя. *Православний вісник*. 2016. № 12. С. 48–60. <https://www.kpba.edu.ua/pravoslavnyi-visnyk/2279-2016-12.html>.

Сивак М. В. Вчення митрополита Сурозького Антонія про людину в контексті християнської думки ХХ століття: дис. ... д-ра філос. 033 «Філософія» / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2021. 202 арк. https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/dis_syvak.pdf.

Соломаха І. Г., Богачевська І. В. Християнська антропологія Іоанікія Галятівського: Монографія. Чернігів: Чернігівські обереги, 2008. 180 с.

Хорошко О. Антропологічно-есхатологічна парадигма християнських апологетів. Частина І. *Волинський Благовісник*. 2019. № 7. С. 71–87. <http://vb.vpba.edu.ua/ua/1751>.

Хорошко О. Антропологічно-есхатологічна парадигма християнських апологетів. Частина ІІ. *Волинський Благовісник*. 2020. № 8. С. 63–77. <http://vb.vpba.edu.ua/ua/1991>.

Хорошко О. Антропологічно-есхатологічна парадигма християнських апологетів. Частина ІІІ. *Волинський Благовісник*. 2021. № 9. С. 39–55. <http://vb.vpba.edu.ua/ua/2218>.

Хром'як А. Гріхопадіння: Передісторія та наслідки. *Волинський Благовісник*. 2019. № 7. С. 89–98. file:///C:/Users/admin/Downloads/7_7.pdf.

Чутченко С. Актуальні проблеми українського православного богослів'я в контексті наукової діяльності ректора КДА архієпископа Василя (Богдасhevського). *Богословський вісник КПБА*. 2016. № 1–2. С. 18–31. <https://bv.kpba.edu.ua/16-1-2/8-protiieriei-serhii-chutchenko.html>.

Шпідлік Т. Духовність християнського Сходу; [пер. з італ. М. Прокопович]. Львів: Видавництво ЛБА, 1999. 496 с.

Яннарас Х. Ч. Свобода етосу; [пер. з англ. В. Верлока]. Київ: Дух і Літера, 2003. 268 с.

Література до теми 18

Гаврилюк Т. В. Концепція людини в протестантизмі ХХ століття. *Світогляд – Філософія – Релігія*. 2013. Вип. 4. С. 131–139.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/sfr_2013_4_16.

Гаврилюк Т. В. Проблема людини в протестантській теології ХХ століття. *Українське релігієзнавство*. 2013. № 67. С. 75–83.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrr_2013_67_11.

Гаврилюк Т. В. Протестантська антропологія: між секулярністю і постсекулярністю. *Українське релігієзнавство*. 2015. № 74–75. С. 83–89.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrr_2015_74-75_10.

Гордєєв О. Перспективи розвитку протестантського богослов'я в Україні. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 167–178. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Жаловага А. Антропологічні аспекти сучасного протестантського проповідування (наслідки контент-аналізу). *Українське релігієзнавство*. 2002. № 22. С. 31–45.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrr_2002_22_6.

Макрат А. Небезпечна ідея християнства. Протестантська революція від шістнадцятого до двадцять першого століття; [пер. з англ. О. Панича]. Київ: Дух і Літера, 2017. 664 с.

Серль Дж. Т. Богослов'я у постхристиянському світі; [пер. з англ. О. Панича]. Київ: Дух і Літера, 2020. 272 с.

Що таке лютеранство? Лютеранська теологія, літургія, церковне право, громада, екуменізм. Лютеранська теологія: німецька перспектива і позиції; [пер. з нім. О. Орлова-Коцавки]. Київ: Дух і Літера, 2021. 232 с.

Література до теми 19

Жаловага А. С. Соціальні церковні доктрини як антропологічна основа сучасного християнського проповідування. *Українське релігієзнавство*. 2002. № 21. С. 45–55.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrr_2002_21_8.

Сабол С. Католицизм і Православ'я. Нью-Йорк: Слово Доброго Пастиря, 1955. <https://diasporiana.org.ua/religiya/6811-sabol-s-o-katolitstvo-i-pravoslaviyi/>.

Табак Ю. Православ'я і католицтво: Основні догматичні та обрядові розбіжності. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2007. 66 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-284 Т п-1).

Ткаченко Р. Нариси до порівняльної богословської антропології: Зауваження загального характеру щодо вчення про людину в богослов'ї Православної, Католицької та Євангелічної (Лютеранської) Церков. *ESXATOS*. 2012. <https://www.academia.edu/5523386/>.

Тучапець В. Нарис східного богослов'я: Теологічна спадщина Східних Отців Церкви та сучасних православних богословів в порівнянні із Західним Богослов'ям: Курс лекцій для семінаристів. Івано-Франківськ: Видавництво Теологічної Академії, 2003. 169 с. <https://www.academia.edu/43743939/>.

Шепетяк О. М. Драматичне богослов'я К. Барта, Г. У. фон Бальтазара та Р. Швагера. *Українське релігієзнавство*. 2014. № 69. С. 104–111. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrr_2014_69_13.

Література до теми 20

Баумейстер А. О. Тома Аквінський: Вступ до мислення: Бог, буття і пізнання. Київ: Дух і Літера, 2012. 399 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 140 Б п-2).

Гільдербанд Д. фон. Що таке філософія? [пер. з англ. Ю. Підлісного]. Львів: Колесо, 2008. 244 с.

Горбань Р. А. Шляхи розвитку персоналістичної думки в країнах євроатлантичного регіону. Польська версія: Чеслав Бартнік: Монографія. Київ: Білий Тигр, 2019. 513 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 Г67 П).

Йосиф Сліпий. Філософічні нариси. Рим: Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1991. 181 с.

Клочовський Я. А. Філософія діалогу; [пер. з пол. К. Рассудіної]. Київ: Дух і Літера, 2013. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 К п-1).

Рікер П. Сам як інший; [пер. із фр.]. Київ: Дух і Літера, 2002. 458 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 Р).

Савинська І. Майбутнє теології: сучасні томістичні студії релігійно-філософських питань. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 129–136. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Тейяр де Шарден П. Гімн Всесвіту; [пер. Г. Волинки]. *Читанка з філософії: У 6 кн. Кн. 6: Зарубіжна філософія ХХ століття*. Київ: Довіра, 1993. С. 215–218. https://chtyvo.org.ua/authors/Teilhard_de_Chardin/Himn_Vsesvitu_frahmenty/.

Тейяр де Шарден П. Феномен людини; [пер. Г. Волинки]. *Читанка з філософії: У 6 кн. Кн. 6: Зарубіжна філософія ХХ століття*. Київ: Довіра, 1993. С. 159–165.

Kowalczyk S. *Zarys filozofii człowieka* / ks. Stanisław Kowalczyk. Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne, 2002. 319 s.

Література до тем 21–22

Вселенський Собор – Ватиканський II. Діяння і постанови. Т. 1: Діяння Ватиканського Собору. Рим: Видавництво оо. Василіян, 1966. 319 с.

<https://diasporiana.org.ua/religiya/11579-vselenkiy-sobor-vatikanskiy-ii-diyannya-i-postanovi-1-diyannya-vatikanskogo-soboru/>.

Документи Другого Ватиканського Собору: Конституції, декрети, декларації. Коментарі. Львів: Свічадо, 2014. 608 с.

Досвід людської особи: Нариси з філософської антропології / ред. Д. Федорика. Львів: Свічадо, 2000. 388 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 Д п-5).

Єленський В. Є. Велике повернення: Релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ століття. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2013. 504 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-63 Є).

Кияк С. Другий Ватиканський Собор в контексті суспільно-релігійних проблем сучасності. Львів: Місіонер, 2011. 304 с.

Кияк С. Український католицизм: Сучасні виклики і перспективи. *Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки*. 2016. Вип. 20. С. 143–148. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_filos_psihol_2016_20_22.

Музичка І. Початки української богословської науки в двадцятому столітті і Блаженніший Патріарх Йосиф. Рим: Богословія, 1978. 55 с.

<https://diasporiana.org.ua/religiya/1972-muzichka-i-o-pochatki-ukrayinskoyi-bogoslovskoyi-nauki-v-dvadtsyatomu-stolitti-i-blazheniyshiy-patriyark-yosif/>.

Сапеляк А. Українська Церква на II Ватиканському Соборі. Рим – Буенос-Айрес: Салезіянське видавництво, 1967. 315 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/3867-sapelyak-a-o-ukrayinska-tserkva-na-ii-vatikanskomu-sobori/>.

Шепетяк О. М. Німецькомовна католицька думка другої половини ХХ століття: Монографія. Київ: УАР, 2014. 346 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Shepetiak_Oleh/Nimetskomovna_katolytska_dumka_druh_oi_polovyny_XX_stolittia/.

Яроцька О. А. Антропоцентризм і теоцентризм як різновекторні смисложиттєві парадигми сучасного буття Католицької церкви (сакральна-секулярна реверсія). *Українське релігієзнавство*. 2015. № 73. С. 229–235.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrr_2015_73_37.

Література до теми 23

Бальтазар Г. У. фон. Варта віри лише любов; [пер. з нім. Н. Комарової]. Київ: Дух і Літера, 2015. 167 с.

Бальтазар Г. У. фон. Пасхальне таїнство; [пер. з нім. Н. Лозинської]. Львів: Місіонер, 2011. 280 с.

Гаврилюк Т. В. Християнська антропологія в її сучасних трансформаціях: дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.11 «Релігієзнавство» / Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. Київ, 2015. С. 18–110.

https://chtyvo.org.ua/authors/Havryliuk_Tetiana/.

Гренц С., Олдсон Р. Богослов'я та богослови ХХ століття; [пер. з англ.]. Черкаси: Колоквіум, 2011. С. 359–409.

Горбань Р. А. Персоналізм Ч. С. Бартніка: різноаспектний філософсько-релігійний дискурс буття особи: дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.11 «Релігієзнавство» / Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. Київ, 2018. 504 арк.
https://chtyvo.org.ua/authors/Horban_Richard/Personalizm_ChS_Bartnika_riznoaspekt_nyi_filosofsko-relihiinyi_dyskurs_buttia_osoby/.

Кияк С. Роль жінки в житті українського народу в баченні Івана Кузича-Березовського (1903–1985) та Едіт Штайн (1891–1942). *Virtus*. 2019. № 33. С. 16–19. <http://conference-ukraine.com.ua/en/archivej>.

Рацінгер Йосиф. Вступ до християнства: Лекції про Апостольський символ віри з новим вступним есеєм; [пер. з нім. О. Конкевича]. Львів: Місіонер, 2008. 332 с.

Рождественська І. До можливостей і наслідків взаємодії понятійного апарату філософії та теології на прикладі теології Карла Ранера. *Майбутнє богослов'я в Україні: Матеріали I Всеукраїнської конференції 19–20 листопада 2009 р.* Київ: ФОП Романюк М. Г., 2009. С. 71–83. (Бібліотека ІФАІЗ: 284 М п-1).

Філоненко О. С. Євхаристична антропологія: Критичний аналіз: дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.14 / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2018. 408 арк.

Хромец І. С. Введення до антропології Карла Ранера: Монографія. Київ: Дух і Літера, 2014. 168 с.

Шепетяк О. М. Антропологічні ідеї в новітньому богослов'ї німецькомовного простору. *Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія*. 2013. Вип. 665–666. С. 209–213. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_fil_2013_665-666_39.

Шепетяк О. М. Німецькомовна католицька думка другої половини ХХ століття: Монографія. Київ: УАР, 2014. 346 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Shepetiak_Oleh/Nimetskomovna_katolytska_dumka_druh_oi_polovyny_XX_stolittia/.

Шепетяк О. М. Трансцендентність людини у богослов'ї Карла Ранера. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*. 2013. Вип. 31. С. 199–209. https://dspu.edu.ua/filos_gum/wp-content/uploads/2016/04/2013_18.pdf

Штайн Е. Будова людської особи. Лекція з філософської антропології; [пер. з нім. І. Терзової]. Жовква: Місіонер, 2011. 192 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 Ш п-2).

Штайн Е. Що таке Людина? Богословська антропологія; [пер. з нім. О. Конкевича]. Жовква: Місіонер, 2014. 200 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 Ш п-2).

Література до теми 24

Вайгель Дж. Кінець і початок. Папа Іван Павло II: Перемога свободи, останні роки, спадщина; [пер. з англ. Р. Скакуна, М. Прокопович]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2013. 584 с.

Вербова Р. Персоналістський гуманізм у неотомістській спадщині Івана Павла II. *Діалог людей і культур як шлях нового гуманізму: X Всеукраїнська науково-практична конференція для студентів та молодих науковців, 23–24 березня 2007 року*. Львів: Інститут релігії та суспільства Українського католицького університету, 2008. С. 41–48.

Горбань Р. А. Богословсько-філософська концепція діалогу Церкви і митців св. Івана Павла II у контексті персоналістичного дискурсу та реалізації душпастирського покликання. *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*. 2022. Вип. 29. С. 108–134. DOI: <https://doi.org/10.30970/PHS.2022.29.12>.

Досвід людської особи: Нариси з філософської антропології. Львів: Свічадо, 2000. 388 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 2-18 Д п-5).

Енцикліки Вселенського Архидієрея Івана Павла II. Торонто – Рим: Видавництво оо. Василіян, 1989. 346 с.

Іван Павло II. Місія Відкупителя; [пер. з італ. О. Р. Безпалька]. Жовква: Місіонер, 2011. 108 с.

Іван Павло II (папа). Пам'ять та ідентичність. Бесіди на зламі тисячоліть; [пер. М. Прокопович]. Львів: Літопис, 2005. 168 с.

Кравченко В. М. Теологічний персоналізм Кароля Войтили (Іоана Павла II). *Філософські обрії*. 2010. Вип. 24. С. 209–221. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FiloFilo_2010_24_19.

Переступити поріг надії: Іван Павло II відповідає на питання Вітторіо Мессорі;

[пер. з пол. Н. Попач]. Київ – Львів: Кайрос – Свічадо, 1995. 170 с.

Присухін С. І. Поліфонія культури життя: Філософсько-богословська спадщина Йоана Павла II в сучасному дискурсі. Релігієзнавчий аспект: Монографія. Київ: КНЕУ, 2017. 475 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 272-732.2 п).

Федорика Д. Філософія дару: Збірник есеїв; [пер. з англ. О. Панич]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2017. 248 с.

Якимець Н. Р. Соціально-етичне вчення К. Войтили як персоналістичні постулати інтегральної антропології в теоретичному контексті його філософської спадщини. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія*. 2012. Вип. 109. С. 44–46.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_FP_2012_109_14.

Яроцький П. Л. Релігієзнавство: Сучасні релігійні процеси у світі й Україні: Підручник. Київ: Кондор, 2013. 442 с.

http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/yarotskyurelig.pdf.

Яроцький П. Л. Філософія людини як особистості в рефлексіях Кароля Войтили (Папи Івана Павла II) та сучасні спроби її перегляду. *Українське релігієзнавство*. 2011. № 57. С. 37–45. http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/44228/2011_57_4.pdf?sequence=1.

Література до тем 25–35

Бардин М. Я. Апокаліптичні візії у вченні Католицької Церкви. *Гуманітарний вісник*. 2016. № 38. С. 158–166. <file:///C:/Users/admin/Downloads/415-Article%20Text-998-1-10-20210316.pdf>.

Бардин М. Я. Сучасні дослідження апокаліптичної тематики у творах вітчизняних та зарубіжних біблеїстів. *Схід*. 2018. № 5. С. 81–85.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhid_2018_5_15.

Голянич М. Філософія майбутнього: Монографія. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2017. 540 с.

Горбань Р. А. Есхатологічна етика і проблеми дегуманізації культури у творчості Миколи Бердяєва та Станіслава Лема. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Філософія*. 2010. Вип. 534–535. С. 146–150. <https://www.academia.edu/78526998/>.

Горбань Р. А. Есхатологічна перспектива історії в інтерпретації Миколи Бердяєва: Монографія. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2014. 279 с.

Горбань Р. А. Микола Бердяєв і Жак Марітен про конфлікт християнства і гуманізму та шляхи вирішення цивілізаційної кризи. *Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика у сучасному інформаційному просторі:*

Національний та інтернаціональний аспекти: Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Монреаль, 30–31 грудня 2017 р.): Збірник наукових праць. Монреаль (Канада): СРМ «ASF», 2017. С. 23–28. <file:///C:/Users/admin/Downloads/conf40-2.pdf>.

Горбань Р. А. Тлумачення М. Бердяєвим основних питань християнської есхатології. *Українське релігієзнавство*. 2014. № 69. С. 94–103. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukr_2014_69_12.

Докаш В. І. Кінець світу: Еволюція протестантської інтерпретації: Монографія. Київ – Чернівці: Книги-XXI, 2007. 544 с. <https://dokash.wordpress.com/2009/06/24/>.

Еліаде М. Пошуки. Історія та смисл в релігії; [пер. з англ. А. М. Басаури-Зюзіної]. Київ: Дух і Літера, 2018, 256 с.

Мак-Грат А. Введення у християнське богослов'я; [пер. з англ.]. Київ: Біблія для всіх, 1998. 495 с. <https://www.reformed.org.ua/2/181/19/McGrath>.

Макогон А. А. Трансформація античних філософських парадигм в есхатології Максима Сповідника: дис. ... д-ра філос.: 033 Філософія; 03 Гуманітарні науки / Сумський державний університет. Суми, 2020. 253 арк. <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39602?show=full>.

Лопатинський П. Есхатологія у світлі вчення Нового Завіту. *Православ'я в Україні: Збірник матеріалів II Всеукраїнської наукової конференції* / за ред. архієп. Переяслав-Хмельницького і Бориспільського Епіфанія (Думенка) та прот. Віталія Клоса. Київ: Київська православна богословська академія, 2012. С. 319–327. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pravoslavia_v_Ukraini/Zbirnyk_materialiv_Vseukrainskoi_naukovoii_konferentsii_2012.pdf.

Лопатинський П. Есхатологічний аспект у вченні про Церкву: дис. ... канд. богосл. наук «Православне богослів'я» / Київська православна богословська академія. Київ, 2014. 231 арк.

Мазницький Б. Ю. Феномен есхатології: Релігійний та культурно-історичний аспекти: дис. ... канд. філос. наук: 09.00.11 / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2007. 195 арк.

Назаренко М. С. Есхатологія в соціально-філософському дискурсі ХХ століття: дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2011. 203 арк.

Сухорольський П. М., Сухорольська І. Ю. Основні етапи розвитку футурології та її завдання в умовах сучасного світу. *Грані*. 2018. Т. 21, № 3. С. 116–123. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2018_21_3_19.

Титаренко В. Від пророцтв у релігії до прогнозування в релігієзнавстві: історія, теорія, перспективи: Монографія. Київ: Центр Європи, 2017. 324 с.

Тоффлер Е. Третя Хвиля; [пер. з англ. А. Євса]. Київ: Всесвіт, 2000. 480 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Toffler_Alvin/Tretia_Khvylya_vyd_2000/.

Література до тем 36–45

Акерман Й. Утіха бідних душ. Повчання та приклади про стан бідних душ у чистилищі; [пер. з нім. В. Угринюка]. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. 120 с.

Бальтазар Г. У. фон. Насамперед Царство Боже: Два нариси про біблійне очікування близького есхатону; [пер. з нім. Н. Лозинської]. Львів: Місіонер, 2005. 48 с.

Бальтазар Г. У. фон. Пасхальне Таїнство; [пер. з нім. Н. Лозинської]. Львів: Місіонер, 2011. 240 с.

Гольбик Ф. Чистилище: Страждання, радощі та приятелі бідних душ; [пер. з нім. Л. М. Довгої]. Львів: Місіонер, 1996. 144 с.

Горбань Р. А. Есхатологічна перспектива історії в інтерпретації Миколи Бердяєва: Монографія. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2014. 279 с.

Гриневич В. Надія не зрадить: Роздуми про спасіння; [пер. з пол. О. Мандрика]. Львів: Свічадо, 2008. 308 с.

Делюмо Ж. У пошуках раю; [пер. з фр. З. Борисюк]. Київ: Юніверс, 2013. 264 с.

Докаш В. І. Кінець світу: Еволюція протестантської інтерпретації: Монографія. Київ – Чернівці: Книги-XXI, 2007. 544 с. <https://dokash.wordpress.com/2009/06/24/>.

Життя у Христі: Моральна катехиза / упоряд. о. д-р Святослав Шевчук. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2004. 180 с. (Бібліотека ІФАІЗ: 27-42 Ж. п-32).

Лаба В. Патрологія: Життя, письма і вчення Отців Церкви. Львів: Свічадо, 1998. 552 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/8624-laba-v-o-patrologiya-zhittya-pisma-i-vchennya-otziv-tserkvi/>.

Салій Я. Смерть, воскресіння, життя вічне; [пер. з пол. І. Козлової]. Київ: Кайрос, 2004. 120 с.

Смольчук Ф. Божий кінцевий план. Драма віків: Дослідження з есхатології. Торонто: Evangel bible translators & Ministries, [б. р.]. 56 с.

Спітеріс Я. Спасіння і гріх у східній традиції; [пер. з італ. В. Парасюка]. Жовква: Місіонер, 2009. 288 с.

Трофімов П. Спасуться всі: «?» чи «!»». Про останні питання перед смертю. *Християнин і світ (онлайн-версія)*. 07.12.2021. <http://www.xic.com.ua/z-zhyttja/11-intervju/358-smert-vidplata-za-grihy-chy-bozha-ljubov-pryvid-dlja-strahu-chy-shljah-do-spasinnja>.

Хорошко О. Формування християнського вчення про людину у світлі есхатологічних очікувань: На прикладі мужів апостольських. *Святість людського життя* / упоряд. прот. В. Вакін. Київ: Дух і Літера, 2019. С. 101–118.

Цігенаус А. Есхатологія: Майбутнє сотвореного в Бозі; [пер. з нім. О. Сметанін, В. Грицюк]. Львів: Свічадо, 2006. 352 с. <https://findbook.in.ua/books/ieskhatologhiia-maibutnie-sotvorienogho-v-bozi>.

Шпідлік Т. Мараната. Життя по смерті; [пер. з італ.]. Київ: Дух і Літера, 2007. 256 с.

Що говорить Святе Письмо о Пеклі. Детройт: Міжнародне Товариство дослідників Біблії, 1921. 109 с. <https://diasporiana.org.ua/religiya/shho-govoryt-svyate-pysmo-o-pekli/>.

Ieromonaco Panteleimon (Denys Trofimov), OSBM. I dibattiti sul fuoco purgatorio al Concilio di Ferrara-Firenze (1438–1439) come culmine della controversia sulla sorte dei defunti tra Oriente e Occidente. *Analecta OSBM*. (Romae). 2015. II. I. 54.

Література до тем 46–48

Білецький В. Есхатологічна спрямованість філософії Г. С. Сковороди. *Модуси світів Григорія Сковороди (до 300-річчя від дня народження Г. Сковороди): Збірник статей* / упоряд., заг. ред. д. і. н., проф. А. М. Киридон. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2022. С. 80–86.

<https://ev.vue.gov.ua/publications/publikatsii-vydavnytstva/dovidnyky/modusy-svitiv-hryhoriia-skovorody-do-300-richchia-vid-dnia-narodzhennia-h-skovorody-zbirnyk-statey-uporiad-zah-red-d-i-n-prof-kyrydon-a-m-kyiv-derzhavna-naukova-ustanova-entsyklopedychne-vyd/>.

Бондар С. До питання про макрокосмічну й мікрокосмічну есхатологію Кирила Туровського. *Філософські обрії*. 2004. № 11. С. 3–21.

<http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/2032>.

Горбань Р. А. Етнорелігійний контекст активно-творчої есхатології, комюнаторного персоналізму та концепції культурної творчості Миколи Бердяєва. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2014. Вип. 1 (129). С. 99–111.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Multi_2014_1_10.

Горбань Р. А. Концепція профетичної філософії М. Бердяєва. *International scientific conference «History, political science, philosophy and sociology: European development direction»: conference proceedings, July 16–17, 2021*. Riga (Latvia): Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2021. P. 79–83. <https://www.academia.edu/86460418/>.

Горбань Р. А. Теоретико-методологічні засади богослов'я культури в історіософії Миколи Бердяєва. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2022. № 2. С. 99–114. DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2022.2.13>.

Гура В. О. Есхатологія християн віри євангельської (п'ятидесятників): дис. ... канд. філос. наук: 09.00.14 «Богослов'я» / Національний педагогічний університет імені

М. П. Драгоманова. Київ, 2019. 268 арк.
<http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39853>.

Докаш В. І. Кінець світу: Еволюція протестантської інтерпретації: Монографія. Київ – Чернівці: Книги-XXI, 2007. 544 с. <https://dokash.wordpress.com/2009/06/24/>.

Жуковський В. Святий Григорій Палама і його легітимізація в УГКЦ. *Наукові записки УКУ. Серія «Богослов'я»*. 2009. № 1. С. 145–159. <https://nz-theology.ucu.edu.ua/editions/vypusk-1/svyatyj-grygorij-palama-i-jogo-legitymizatsiyi-v-ugkts/>.

Малик В. Г. Конфесійна поліваріантність християнської есхатології: генеза та еволюційні трансформації: дис. ... канд. філос. наук: 09.00.11 «Релігієзнавство» / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці, 2013. 200 арк.

Соловій Р. П. Переосмислення есхатологічної парадигми у постмодерному протестантському богослов'ї (Б. Макларен і Р. Белл). *Українське релігієзнавство*. 2013. № 68. С. 83–95. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/13677>.

Тучапець В. Нарис східного богослов'я: Теологічна спадщина Східних Отців Церкви та сучасних православних богословів в порівнянні із Західним Богослов'ям: Курс лекцій для семінаристів. Івано-Франківськ: Видавництво Теологічної Академії, 2003. 169 с. <https://www.academia.edu/43743939/>.

Шманько Т. До есхатологічної проблематики у творах Кирила Транквіліона Ставровецького. *Кирило Транквіліон Ставровецький – проповідник Слова Божого* / упоряд. Б. Крися, Д. Сироїд. Львів: Видавництво УКУ, 2017. С. 143–158.

Gorban R. Prophetic Philosophy of Mykola Berdyaev as the Art of Understanding in the Context of Global Crisis. *Journal of Religious & Theological Information*. 2021. № 20. P. 10–22. DOI: <https://doi.org/10.1080/10477845.2020.1864884>.

Gorban R. Truth, Good and Beauty: Categories of Mykola Berdyaev's Eschatological Metaphysics, as an Alternative to the Value Chaos of Contemporaneity. *Beytulhikme: An International Journal of Philosophy*. 2021 № 11 (2). P. 713–733. DOI: <https://doi.org/10.18491/beytulhikme.1711>.

ПОЛІТИКА КУРСУ

1. Правила поведінки студентів на заняттях

- Комунікація та співпраця є важливими компонентами засвоєння знань і професійних компетентностей під час вивчення курсу «Догматичне богослов'я – III (богословська антропологія, есхатологія)».
- Студент і викладач несуть спільну відповідальність за створення безпечного і сприятливого для навчання середовища.
- Неприпустимі запізнення студентів на аудиторні заняття без поважних причин. У випадку запізнення з поважної причини студент має зайти в аудиторію, не привертаючи до себе уваги, а після заняття пояснити викладачу причину.
- В аудиторії заборонено вживати їжу та напої, за винятком води й у разі медичної необхідності.
- Під час аудиторних занять заборонено користуватися мобільними телефонами й іншими девайсами, вони мають бути вимкнені або переведені в беззвучний режим. Ноутбуки чи планшети можна використовувати лише для виконання навчальних завдань.

2. Політика комунікації в межах навчального процесу

- Студент має право звертатися до викладача за додатковим поясненням матеріалу курсу (модуля) чи змісту практичних завдань протягом робочого часу усно, електронною поштою або засобами повідомлень. За потребою студентів викладач призначає консультацію для аналізу практичної чи самостійної роботи студента. Відвідування таких консультацій – за бажанням студента.
- Викладач ознайомлює студентів з методичними рекомендаціями щодо підготовки до семінарів, виконання самостійних та індивідуальних робіт, наводить перелік питань і завдань для проведення підсумкової оцінки знань, дає питання до екзамену.
- Викладач створює електронну бібліотеку з дисципліни «Догматичне богослов'я – III (богословська антропологія, есхатологія)».
- Студенти мають право користуватися методичним забезпеченням і власними навчальними посібниками викладачів кафедри, а також унаочненим матеріалом і літературою з богословської антропології.

3. Політика щодо відвідування

- Студент зобов'язаний відвідувати всі аудиторні заняття (лекційні й практичні) та брати активну участь у навчальному процесі.
- Неприпустимі пропуски студентами аудиторних занять. У разі пропуску заняття без поважних причин оцінка за проміжний контроль автоматично знижується на 10%. Якщо пропуски аудиторних занять становлять більше 50%, то вважається, що такий студент не засвоїв у повному обсязі матеріал, передбачений програмою курсу, тому кількість балів на модульному контролі становитиме не більше 60.

4. Політика щодо академічної доброчесності

- При виконанні індивідуальних письмових робіт неприпустимий плагіат.
- Неприпустиме списування під час екзамену, у тому числі з девайсів.
- У випадку списування і плагіату при виконанні завдання студент отримує незадовільну оцінку.
- У разі повторного списування чи виявлення плагіату студент не допускається до екзамену.

5. Політика щодо дедлайнів і перескладання

- Усі практичні завдання, які передбачені навчальною програмою дисципліни «Догматичне богослов'я – III (богословська антропологія, есхатологія)», повинні бути виконані вчасно та в повному обсязі, а також належним чином оформлені й представлені на екзаменаційну сесію. У разі незадовільної оцінки студент має право перескласти курс у 7-денний термін.
- Роботи, здані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом.
- Перескладання модулів відбувається з дозволу навчального відділу за наявності поважних причин.

6. Політика оцінювання

Система оцінювання рівня досягнень студента є накопичувальною і ґрунтується на принципах ЄКТС. Студент відвідує лекції, готується до семінарів і після вивчення кожного модуля виконує та захищає підсумкову модульну письмову роботу.

За опрацювання першого блоку курсу – *«Богословська антропология»* у **7 семестрі** (модулі I–III) студент може отримати максимально **100** балів: **90** – за практичні завдання, виконані впродовж семестру, **10** – за залік.

За опрацювання другого блоку курсу – *«Есхатология»* у **8 семестрі** (модулі IV–VI) студент може отримати максимально **100** балів: **75** – за практичні завдання, виконані впродовж семестру, **25** – за екзамен.

Для забезпечення оперативного контролю за якістю навчання дисципліна поділяється на шість модулів (по три на кожний семестр).

Модулі I–III оцінюються у максимально можливі **30** балів (кожний).

Модулі IV–V – **24** бали (кожний).

Модуль VI – **27** балів.

Активна участь студента в семінарському занятті оцінюється **3** балами. Написання та захист підсумкового есе до кожного модуля є обов'язковими і оцінюються диференційовано від **5** до **15** балів (**5** – задовільно, **10** – добре, **15** – відмінно). Відповідь студента на іспиті (8 семестр) оцінюється від **15** до **25** балів (**15** – задовільно, **20** – добре, **25** – відмінно).

Студент, який у **7 семестрі** відвідував усі аудиторні заняття, брав у них активну участь, вчасно виконував письмові завдання та набрав **80–90** балів, **10** залікових балів отримує автоматично.

Студент, який набрав менше **60** балів, до заліку не допускається.

Студент, який у **8 семестрі** відвідував усі аудиторні заняття, брав у них активну участь, вчасно виконував письмові завдання та набрав **75** балів, **25** екзаменаційних балів отримує автоматично.

Студент, який набрав менше **35** балів, до іспиту не допускається.

7. Шкала оцінювання

ECTS	БАЛИ	ОЦІНКА
A (відмінно)	90–100	Зараховано
B (дуже добре)	85–89	
C (добре)	75–84	
D (задовільно)	65–74	
E (достатньо)	60–64	
FX (незадовільно)	35–59	Не зараховано з можливістю повторного складання
F (незадовільно)	1–34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

1. Структура екзаменаційного білета

Екзаменаційний білет містить три питання, які спрямовані на розкриття теоретичного та практичного рівнів засвоєння студентом дисципліни «Догматичне богослов'я – III», а також усвідомлення ним, як майбутнім священнослужителем, східнокатолицької ідентичності й приналежності до Київської Церкви як помісної і водночас глобальної. Відповідно до структури білета екзаменаційні питання складаються з трьох блоків.

Перший блок пов'язаний із тематикою та проблематикою лекційних і семінарських занять «Богословської антропології».

Другий блок пов'язаний із тематикою та проблематикою лекційних і семінарських занять «Есхатології».

Третій блок містить питання, які виявляють рівень оволодіння студентом богословського тезаурусу в ділянці антропології й есхатології, тобто ступінь систематизованого засвоєння студентом відповідної термінології, категорій і понятійного апарату, що дозволяють вільно на професійному рівні орієнтуватися у зазначених ділянках догматичного богослов'я. Відповідаючи на питання цього блоку, студент має зробити аналіз запропонованої в білеті категорії, розкрити загальнохристиянський зміст в її антропологічному й есхатологічному аспектах та специфіку тлумачення цієї категорії католицьким богослов'ям.

2. Питання до екзамену (перший блок)

1.	Антропологічна природа християнського вчення
2.	Місце богословської антропології в системі антропологічної сфери знання
3.	Витоки богословської антропології та генеалогія поняття «persona»
4.	Богослов'я в контексті антропологічного ракурсу сучасної науки, техніки, філософії
5.	Особливості вчення про людину Католицької Церкви та його головна проблематика

6.	Особливості вчення про людину Православної Церкви та його головна проблематика
7.	Особливості вчення про людину та його головна проблематика в протестантизмі
8.	Спільне і відмінне в антропологічних концепціях християнських Церков
9.	Антропологічна концепція Йоана Зізіуласа як представника богословського діалогічного персоналізму
10.	Католицькі релігійно-філософські течії та напрямки, визначальні для становлення й розвитку богословської антропології як окремої галузі богослов'я
11.	Оновлення богословської антропології після Другого Ватиканського Собору
12.	Антропологічні засади Душпастирської Конституції «Про Церкву в сучасному світі»
13.	Антропологічна концепція Едит Штайн
14.	Антропологічна концепція Ханса Урса фон Бальтазара
15.	Антропологічна концепція Карла Ранера
16.	Антропологічна концепція Ханса Кюнга
17.	Антропологічна концепція Йозефа Алоїса Ратцінгера (Папи Бенедикта XVI)
18.	Антропологічна концепція Кароля Войтили (Папи Івана Павла II)
19.	Екзистенційно-софійний кордоцентризм як шлях історичного формування антропологічної парадигми в богословсько-філософській думці України
20.	Християнський економічний персоналізм Митрополита Андрея Шептицького
21.	Антропологічні богословсько-філософські концепції представників Острозької академії

22.	Антропологічні богословсько-філософські концепції представників Києво-Могилянської академії. Петро Могила, Інокентій Гізель, Іоаникій Галятовський
23.	Філософсько-релігійна антропологія Сковороди
24.	Антропологічні богословсько-філософські концепції представників Київської духовної академії та Київського Університету святого Володимира. Філософсько-релігійна антропологія Памфіла Юркевича
25.	Митрополит Іларіон (Огієнко) про обожествлення людини
26.	Розбудова емігрантами та діаспорою українського богословсько-антропологічного дискурсу в ХХ столітті
27.	Внесок Йосифа Сліпого і Мирослава Любачівського у формування українського богословсько-антропологічного дискурсу
28.	Антропологічні засади богословського дискурсу Блаженнішого Любомира Гузара
29.	Блаженніший Святослав Шевчук про ціннісно-орієнтований розвиток людської особи як шлях втілювання Софії Божої в розбудові цивілізації миру та любові
30.	Систематизація антропологічних поглядів у підручнику о. Івана Козовика
3. Питання до екзамену (другий блок)	
1.	Есхатологія як релігійне вчення про кінцеву долю людства та світу на тлі актуалізації проблеми «кінця історії» та цивілізаційної кризи
2.	Есхатологічна спрямованість християнського богослов'я через зв'язок кожної тематичної ділянки догматичного богослов'я з есхатологією як входженням у вічне життя
3.	Генеза, джерела, зміст, типологія есхатологічної доктрини
4.	Біблійне підґрунтя есхатологічного вчення: принципи та шляхи розвитку старозавітної есхатології

5.	Біблійне підґрунтя есхатологічного вчення: смерть і воскресіння (Пасха) Ісуса Христа як засаднича модель есхатології
6.	Есхатологічні пояснення в церковному Переданні
7.	Основні есхатологічні напрями давньоцерковного богослов'я
8.	Вирішення суперечливих питань індивідуальної есхатології Учительського Уряду Церкви за часів понтифікату Бенедикта XII
9.	Питання есхатології на Другому Ватиканському Соборі у світлі перспективи екуменічного зближення та відкриття нових підходів у доланні перешкод до взаємного поєднання Католицької і Православної Церков
10.	Есхатологічні місця в Катехизмі Католицької Церкви та Катехизмі УГКЦ «Христос – наша Пасха»
11.	Зосередженість особистої есхатології на темах посмертного існування людської душі
12.	Догмат про первісний гріх
13.	Антропологічний та есхатологічний аспекти гріха. Гріх як пошкодження Божого образу в людській особі
14.	Богословська концепція добрих справ, здатних відкупити гріх: ідея «виправдання ділами» і практика «відпущення» (індульгенція)
15.	Екзистенціальне й особове значення смерті
16.	Сенс воскресіння
17.	Суд загальний і засуд окремої особи
18.	Воскресіння мертвих
19.	Догмат Католицької Церкви про Чистилище і православне вчення про митарство
20.	Догмат Католицької Церкви про Пекло і питання вічного прокляття на тлі інших правд віри
21.	Небо і його призначення у Старому та Новому Завітах. Небо як буття у Бозі

22.	Есхатологія як продовження христології. Зосередженість загальної (вселюдської та космічної) есхатології на темах, пов'язаних із Парузією. Теоретичне й екзистенційне значення Парузії
23.	Друге Пришествя Христа: його природа, ціль, невизначеність часу й ознаки
24.	Парузія в біблійному контексті, у віросповіданні Церкви та богословській інтерпретації ХХ століття
25.	Розкриття суті віри в загальне воскресіння у висловлюваннях Святого Письма і Передання Церкви
26.	Нове небо і нова земля: зміст категорії «новизна»
27.	Есхатологічне преображення часопростору
28.	Богословська полеміка щодо питання особової апокатастази
29.	Специфіка католицької, православної та протестантської есхатологічних доктрин у контексті сучасного богословського дискурсу
30.	Питання есхатології в умовах актуальної екуменічної ситуації
4. Питання до екзамену (третій блок)	
1.	Категорії «Боголюдина», «людина», «особа»
2.	Категорія «Образ Божий»
3.	Категорія «гідність особи»
4.	Категорія «обожествлення»
5.	Категорії «любов» і «свобода»
6.	Категорії «Слово», «слово», «мова»
7.	Категорії «первісний гріх», «гріх», «гріхи» і «чесноти»
8.	Поняття «чоловік/жінка»
9.	Поняття «загальна есхатологія» й «особиста есхатологія»

10.	Поняття «Кінець світу»
11.	Поняття «Парузія»
12.	Категорії «смерть» і «воскресіння»
13.	Поняття «Страшний Суд» і «особовий суд»
14.	Категорія «Небо»
15.	Поняття «Чистилище» і «Пекло»
16.	Категорії «Дух» і «тіло», «душа»
17.	Категорії «розум» і «почуття», «сумління», «воля»
18.	Поняття «серце»
19.	Поняття «радість»
20.	Поняття «родина»
21.	Поняття «праця»
22.	Поняття «святість»
23.	Поняття «пам'ять»
24.	Поняття «пізнання»
25.	Поняття «молитва»
26.	Поняття «мудрість»
27.	Поняття «влада»
28.	Поняття «віра»
29.	Поняття «страждання»
30.	Поняття «страх»